

Наше Слово

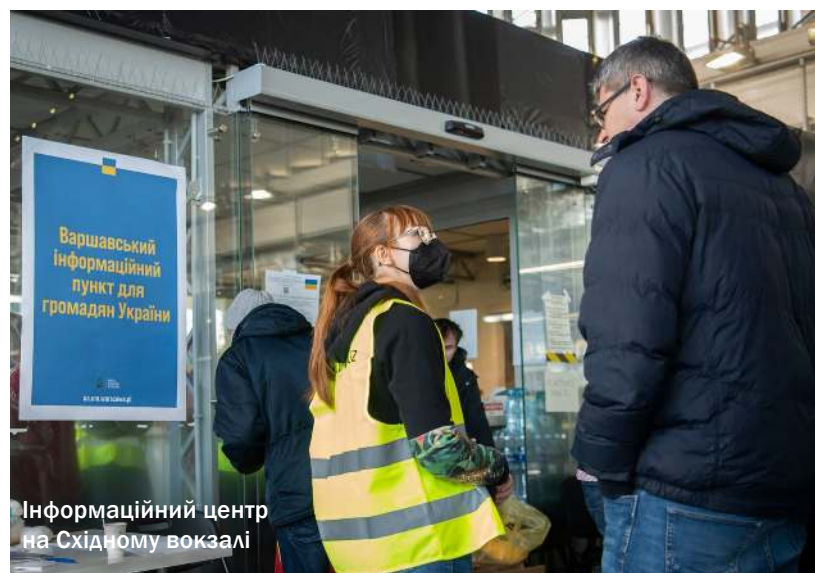
PIK LXVII № 13 (3372) ВАРШАВА, 27 БЕРЕЗНЯ 2022 РОКУ
ЦІНА – зл. 5 zł (VAT = 8%) – CENA NUMER INDEKSU 366609

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК TYGODNIK UKRAINSKI UKRAINIAN WEEKLY
Інтернет-версія газети www.nasze-slowo.pl ISSN 0027-8254

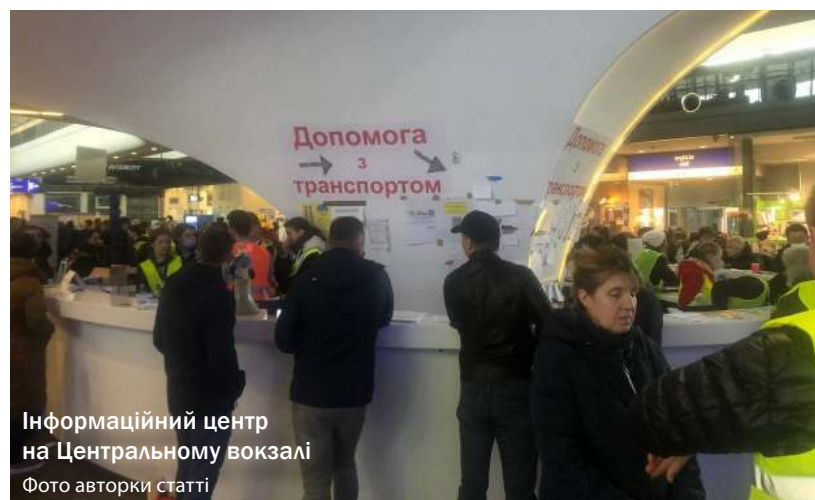
Де біженцям з України шукати допомогу у Варшаві

Пункт на Західному вокзалі

Інформаційний центр на Східному вокзалі

Інформаційний центр на Центральному вокзалі
Фото авторки статті

У складні часи дуже важливо мати справжніх друзів, які допоможуть та не кинуть у біді. Такою близькою подругою для України стала Польща після повномасштабного вторгнення Росії 24 лютого. З тих пір російські війська розбомбили низку міст, унаслідок чого загинули тисячі людей. Аби врятуватися від війни, громадяни України почали тимчасово виїжджати за кордон.

Раніше польська влада заявляла, що у разі повномасштабної агресії з боку Росії готова прийняти близько мільйона біженців. Допомогати взялися прості поляки, громадські організації та уряд, які надають евакуйованим безкоштовне житло, їжу, товари першої необхідності, одяг та трансфер.

Так, найпопулярнішими містами стали Варшава та Краків. Зокрема, у столиці Польщі створена мережа інформаційних центрів, де громадяни України мо-

жуть отримати всі необхідні відомості. Також у місті працюють пункти прийому біженців. Одним із таких є стадіон Hala Torwar. Тут людей забезпечують усім необхідним, а також безкоштовним житлом на період в середньому від 1 до 4 днів.

«Ми надаємо все, що потрібно. Можемо вмістити до 450 осіб одночасно. Ночувати тут можна до 4 діб. Далі людям пропонують транспортування та інші варіанти житла, роздають безкоштовні телефонні картки, є у нас і перекладачі. Також є ігрова кімната для дітей, де із ними займаються, водять малечу на екскурсії. Волонтерів зараз приходить дуже багато, переважно це поляки. На вихідних допомагають школярі. Також є у нас українці, які вже отримали все, що потрібно, і повертаються волонтерити теж», — розповідає волонтерка Олена — вона одна з таких людей.

Отримати підтримку можна й на варшавських залізничних вокзалах: Західному, Східному та Центральному. Тамтешній волонтер Матеуш розповідає, що в інформаційних пунктах на перших двох надають інформацію щодо допомоги у Варшаві, а на центральному — всього Мазовецького воєводства.

«Окрім цього, ми пропонуємо речі першої необхідності: це їжа, іграшки для дітей, засоби особистої гігієни. Також є медичний пункт, там приймає лікар. Ми допомагаємо із пересадкою в інші потяги і реєструємо тих, хто хоче залишитися у Варшаві. Ми не рахуємо, скільки людей до нас звертаються — не маємо такої можливості. Зараз їх уже менше, ніж тиждень тому, але все одно багато. Також приходять мешканці Варшави — вони приносять їжу або товари першої необхідності. Люди хочуть допомагати», — каже волонтер.

На Центральному залізничному вокзалі одна з волонтерок розповідає, що загалом там є три осередки. Один займається видачею безкоштовних сім-карток для прибулих, другий — реєстрацією нових волонтерів, а третій допомагає українцям із житлом та транспортом. На другому поверсі вокзалу є кімнати матері та дитини — там поставили обігрівачі. Охочих поволонтерити дуже багато, також чимало людей звертається з проханнями про підтримку. Біля Центрального вокзалу є пункт допомоги біженцям з України, де роздають їжу, товари першої необхідності, засоби гігієни та косметику.

Окрім представників інформаційного центру, тут є волонтери, які просто прийшли допомогти окремо від цього осередку.

«Я тут навчаюся вже три роки, у вільний час ходжу сюди, аби допомогти українцям. Переважно ми виступаємо у ролі перекладачів та допомагаємо людям розібратися із графіком руху потягів», — каже одна з них.

Окрім того, інформаційну підтримку можна отримати й у Мультикультурному центрі. Ще там анонсували набір на безкоштовні курси польської мови для українців.

«Кожного дня приходить близько 50 людей. Курси стартують з 1 квітня», — підсумовує волонтер Сергій.

Окрім згаданих, у Варшаві є ще низка інформаційних пунктів, з якими можна ознайомитися на офіційному сайті міста: ua.um.warszawa.pl.

Валерія ГУРЖИЙ

Фото з фейсбук-сторінки міста Варшави

Мультикультурний центр

Hala Torwar

Фото авторки статті

Що ти будеш робити, якщо завтра війна?

Тепер я знаю відповідь на це питання

**ТЕТЯНА
ДАНЮЧЕНКО,**
відповідальний
секретар
редакції
«Нашого слова»

Я до останнього не вірила у війну — у можливість повномасштабного вторгнення, у бомбардування Києва, загрозу ядерних вибухів — в Європі, в 21 столітті! Бо здається, психічно здорова людина повірити в це просто не могла. Разом зі мною не вірили мільйони людей, зокрема журналісти, експерти, бізнесмени — тобто люди, які мали би бути «в темі». Я пам'ятаю результати щорічної Мюнхенської безпекової конференції 19 лютого: міністри різних країн, безпекові експерти, чинні та колишні політики, що спеціалізуються на Україні, на питання «Чи буде війна?» переважно відповіли «ні» (63%). Заспокоювало країну і її керівництво. Хоча Байден і заявив прямо, що Путін вже прийняв рішення наступати, а перед цим попереджав про це два місяці разом з британською розвідкою, президент Зеленський та голова РНБО Данілов казали, що вторгнення не буде, а ситуація повністю контрольована.

Але в ніч на 24 лютого я не спала. Лежачи в темряві, гортала і гортала новинні телеграм-канали — там було пусто і тихо. Аж чергове оновлення викинуло сповіщення, що Путін ухвалив рішення про спеціальну операцію. Вмикаю на ютубі російське телебачення — це правда, я чую це своїми вухами. Пишу у фейсбуці: «Почалось» і починаю судомно оновлювати стрічку фб-новин. Пішли перші пости від моїх друзів: «Стріляють» (Київ), «Відрадний. Щось бабахає» (Київ), «Вибух в районі Автошколи. Потужний» (Бровари), «Прокинулися від канонади. Я погано розумію, що це таке. Але хвилин 10-15 був обстріл. Ми поряд з білоруським кордоном з боку Чорнобиля». Стало зрозуміло, що це вторгнення і бомблять не тільки Київ. Набираю мамин номер, вона не відповідає, і знову, і знову, вона мовчить, я сивію на очах. Чи жива моя родина, чи живі мої друзі? Так почалася для мене ця війна.

А далі все як в тумані. Робота як в тумані. Спостереження за новинами як в тумані. Благання родичів виїжджати. Розмови з друзями. Мама розповідає, як, стоячи на вулиці, бачила в небі «щось довгеньке з крильцями» — це ракети, що летіли на місто. А подруга пише, як вдарило просто біля її дому, а через кілька днів знову в те саме місце, як не спрацювали сирени, як вона бачила літаки низько над своєю головою, як в житті ще так швидко не бігала — це бомбили військове містечко на околиці Києва. Перші смерті, перші кадри з палаючими будівлями.

На роботі кожен другий поринув у справи військового часу: наша постійна авторка Кася стала волонтеркою в Перемишлі, який першим стикнувся з хвилею біженців з України, головна ре-

дакторка виїхала на кордон, заступник редактора то возив аптечки і ковдри, то теж був на кордоні — а ми ж мусили ще й видавати газету. У Києві у перервах між бомбардуваннями продовжувала редагувати тексти наша стилістична редакторка.

На вихідних, як тільки робочі питання закінчилися, я поїхала в один із чотирьох офіційних пунктів допомоги українцям, що організувало місто, — у Мультикультурний центр і пробилася (бо не кожного брали!) волонтерити. Там я провела два дні. Хвиля бажаних була просто величезною: за перший день прийшло більше 500 листів, коли я сіла відповідати на них — в пошті їх виявилось більше 20 сторінок! Тобто були потрібні волонтери, щоби просто відповідати іншим волонтерам, об'єднувати їх в якусь базу. Двері центру не замикалися — постійно приходили люди, які хотіли допомогти, щось приносили. Виникали знайомі відчуття з Майдану — самоорганізації, єдності людей, всі, як мурашки, роблять своє. От українка каже, що вона власниця транспортної фірми, готова надати свої буси для транспортування. От два хлопці-білоруси їдуть на кордон: може, когось відвезти-привезти? От поляк із заплаканими очима на автівці з українськими прапорами: я хочу поселити у себе людей, божечки, за що таке горе? Обіймаємося, плачемо. В коридорах сидять вже перші біженці, на наплічничку однієї дитини маленький іграшковий ведмедик — серце стискається, але не можна пускати емоції близько, треба працювати. А далі дзвінки, мільйони дзвінків. Запрацювала міська інфолінія і люди дзвонять: хтось пропонує житло, хтось його шукає, хтось питається про легалізацію. Всі розгублені, розгублені й офіційні служби, бо розв'язання проблеми з документами поки ще немає, всі чекають спеціальний закон, що вийде тільки наступного тижня, тож радимо людям чекати, поки що чекати...

Між тим насилля росіян в Україні виходить на новий рівень: починається обстріл житлових будинків, кількість жертв росте, і після тижня розгубленості усі різко одночасно починають виїжджати. Від цього моменту мій телефон не замовкає ні на хвилину, дзвінки перебивають один одного, месенджери вибухають від повідомлень. Дзвонять друзі-українці з Польщі, питаються, де вони можуть бути корисними і куди йти волонтерити. Дзвонять друзі з України, питають, куди їхати, що робити, де жити, просять зустріти, поселити в себе, знайти квартиру, волонтерів, ветеринара, підказати маршрут, надати родичам чи знайомим моральну підтримку. А ще вже шукають бронжилети і контакти в Польщі, де можуть допомогти з постачанням. Хтось застряг за кордоном і не знає, як повернутися в Україну. Хтось живе за кордоном і хоче зустріти в Польщі евакуйованих родичів, щоб вивезти до себе. Дзвонять і вдень, і вночі. Хоча ночей у мене вже давно нема, є проміжки кілька годин поспати, а потім знову розмовляти-розмовляти або слідкувати за новинами. Про мене згадують люди, з якими я хо-

дила в перший клас або брала колись інтерв'ю. Пише пресекретар якогось футбольного клубу і каже, що про них забули і покинули напризволяще в турне. Пише знайома з Європейського інституту Чорнобиля і просить поширити інформацію про ситуацію на Чорнобильській АЕС. Я відповідаю усім, але картаю себе, що не можу усім допомогти, що чогось не знаю і тим паче нічого не можу зробити з ЧАЕС.

Моя родина в Україні вагається: їхати-не їхати. Тітка в підвалі ховатися відмовляється, бо важко спускатися, а мама, незважаючи на тремтять старечі ноги, бігає після кожної сирени і сидить там в холоді і темряві. Вже невідомо, що для них гірше: наражатися на небезпеку вдома в очікуванні бомб чи небезпеку зісковзнути з хитких сходів в погріб. Аж нарешті вони вирішують евакуюватися — тож шукаю їм транспорт. Квитки на автобуси розкуплені наперед, а їхати потягом старшим людям з дітьми не варіант, бо щоб потрапити у вагон, треба буде штовхатися з чоловіками та купую молодших жінок, а потім їхати в шаленій тісноті і скупченні, можливо, стоячи, можливо, на підлозі, можливо, десь в туалеті. Після важких пошуків знаходжу варіант: за шалені гроші їх погоджуються везти чи то до кордону, чи то до Львова. Але подробиць ніхто не розповідає — всі напружені, питають, звідки я взяла телефон, не кажуть куди і як поїдуть. Напружена і я: чи можна довіряти цим людям, а може, вони зрадники чи зловмисники?

Дві доби і мільярд нервових клітин займає ця подорож до Варшави. Через блокування дороги України тягнуться в довжелезних корках, постійно лунають сирени, розмовляти телефоном не можна, говорити де ти теж, всім кажуть вимикати геолокацію. У Львові просто пекло від хаосу і напливу людей, і тільки перейшовши кордон з Польщею, мої рідні попадають в тепло і відчують спокій. Це перші люди, яких я приймаю у своїй варшавській квартирі, але не останні. Максимально в моєму домі було 7 гостей і кожним треба опікуватися: шукати житло, лікаря, білети на літак, необхідні речі, тест на коронавірус, де купити продукти, поміняти гроші, як влаштувати дитину до школи. Дуже вдячна моїм друзям і знайомим тут, в Польщі, і полякам, і українцям, до яких я зверталася і які теж долучалися і допомагали, без них (без вас) я зробила би менше корисних справ.

Одні виїхали, але інші залишилися в Україні. І я кожного дня пишу їм: як ви? Хтось впав в апатію і пише тільки: ок. Кожного дня я бачу цю відповідь від близької мені людини: ок, я жива. І нічого не можу з цим зробити. Хтось не втрачає гумору і після тижня без світла і тепла каже: а що там, романтика! Хтось продовжує працювати, ростити дітей і волонтерити — з ранку до ночі. Поки чоловіки боронять нашу Батьківщину, ці сміливі і стійкі жінки розвозять продуктові набори, збирають речі для тероборони, плетуть маскувальні сітки, готують їжу для потребуючих, працюють у лікарнях. Вони всі героїні із сталевими нервами та залізним духом, і я знімаю перед ними капелюха. ■

APEL do Społeczeństw i Przywódców Państw Unii Europejskiej!

Członkowie Ukraińskiego Towarzystwa Historycznego w Polsce, będąc obywatelami polskimi i tym samym Unii Europejskiej, zwracają się do społeczeństw i przywódców europejskich z apelem o poparcie starań Ukrainy o nadanie jej członkostwa w Unii Europejskiej.

Ukraina walczy z brutalną agresją Federacji Rosyjskiej, która postanowiła nie tylko zniszczyć państwo ukraińskie, ale także wartości, jakimi kierują się wolne społeczeństwa europejskie. Ukraińcy oddają życie w obronie godności, za prawo do wolności, za prawo do życia w państwie demokratycznym, za swoją suwerenność i niepodległość, za prawo do stanowienia o sobie. Ukraińcy przelewem własnej krwi udowadniają, jak ważne są dla nich wartości, którymi kieruje się zjednoczona Europa. Udowadniali to wielokrotnie podczas rewolucji pomarańczowej w 2004 roku i podczas rewolucji godności w 2013–2014 roku oraz obecnie na polach bitewnych, na ziemi swoich przodków. Nie mamy prawa odmówić im przyjęcia do grona wolnych narodów Unii Europejskiej. Pokażmy, że wartości, którymi się kierujemy nie są pustymi frazesami, a fundamentem funkcjonowania europejskich narodów! Dziś Ukraina wstrzymuje ekspansję zła, które może pojawić się na granicy unijnej Europy.

Tym państwom i ich społeczeństwom, które już wsparły ukraińskie aspiracje do członkostwa w Unii Europejskiej, szczerze dziękujemy, a tych którzy jeszcze wahają się lub sceptycznie się do tego odnoszą, wzywamy do zmiany swojej postawy. Apelujemy do wszystkich organów Unii Europejskiej, aby otworzyli drogę do włączenia Ukrainy do wspólnoty europejskiej.

Ukraińcy swoim hartem ducha udowodnili, że są Europejczykami, a ich przyjęcie do Unii Europejskiej będzie spełnieniem sprawiedliwości dziejowej.

Warszawa, 14 marca 2022 r.

Prof. dr hab. Roman Drozd – przewodniczący
Alina Bacic
Dr Witold Bobryk
Dr Rafał Dydecz
Dr hab. Bohdan Halczak
Prof. dr hab. Igor Hałagida
Dr Mariusz Humecki
Dr Olga Kich-Maslej
Dr Alekszander Kolańczuk
Dr Marek Kozubel
Dr Rostysław Kramar
Dr Igor Ksenicz
Dr Grzegorz Kuprianowicz
Alekszander Maślej
Prof. dr hab. Marek Melnyk
Jerzy Rejt
Dr Ewa Rybałt
Diakon dr Piotr Siwicki
Miroslaw Skórka
Dr hab. Jarosław Syrnyk
Biskup dr Arkadiusz Trochanowski
Piotr Tyma
Adam Wiewiórka
Dr hab. Roman Wysocki
Prof. dr hab. Rościśław Żerelik

ГРОМАДСЬКІ ВІСТІ

Президента України відзначили
польською премією Орла імені Яна Карського

Фото з фейсбук-сторінки посольства України

17 березня посол України Андрій Дешиця отримав у Варшаві престижну премію Орла Яна Карського, яку в Польщі присвоїли президентові Володимирові Зеленському. Главу української держави відзначили за те, що він «геройчно захищає Україну та моральні цінності західної цивілізації, які сучасний Захід не здатний культивувати».

«Ця премія є винятковою. Її у 2000 році заснував сам професор Ян Карський — герой, якого прийнято називати людиною, що намагалася зупинити Голокост. Кандидат на Нобелівську премію миру 1998 року. Тож Орел — це не нагорода його імені, а його власна відзнака», — говорив під час вручення нагороди у Базиліці Святого Хреста у Варшаві голова товариства Яна Карського Вальдемар Пясецький.

Він зазначив, що, якби Ян Карський був живий, він би голосно заявляв, аби Захід схаменувся та діяв ефективно, щоб зупинити такого злочинця, як Путін.

«Володимир Зеленський, виступам якого аплодують у парламентах країн вільного світу, просить про вчинок, який зупинить організовану злочинність Російської Федерації в Україні. Проте чи його заклики почують?» — наголосив Вальдемар Пясецький.

Промову з нагоди вручення відзнаки зачитав кс. Альфред-Марек Вежицький, який зазначив, що з 24 лютого увага усього світу прикута до України. «Ми не можемо не помітити, що на нас дивляться мільйони українців, які опираються російському агресору. Ми не можемо не чути їхні крики — не залишати їх самих у боротьбі за життя. Це момент в історії людства, коли байдужість й уникання солідарності означає приєднання до зла», — сказав кс. Альфред-Марек Вежицький. На думку священника, сьогодні немає більш європейської нації, ніж українці, які «здатні бути вищими за всі внутрішні етнічні, конфесійні та політичні розбіжності, щоб відстояти свій вибір і спадщину».

Премію Орел заснували у 2000 році. Серед її лауреатів є, зокрема, білоруський центр прав людини «Вясна», борець за пам'ять про Голокост Елі Візел, командир повстання у Варшавському гетто Марек Едельман, прем'єр-міністр Польщі Тадеуш Мазовецький, президент Польщі Лех Валенса, опозиціонер та журналіст Адам Міхнік. (На фото зліва направо: член родини Яна Карського Єжи Козелевський, секретар товариства Яна Карського Яцек Возняк та посол України у Польщі Андрій Дешиця).

Благодійний концерт «Журавлів»
у Вроцлаві

Об'єднання українців у Польщі та чоловічий хор «Журавлі» запрошують на благодійний концерт української хорової музики.

Захід відбудеться у суботу, 26 березня о 17:00 у греко-католицькому соборі св. Вінсента і св. Якова на площі Нанкера 15. Вхід на подію — вільний, під час концерту організатори збиратимуть пожертви на допомогу Україні. Як зазначають хористи, це — їхній вклад у захист Батьківщини.

«Вона потребує такої підтримки. Це також наша війна», — наголошують «Журавлі».

Jak Tebe zwaty? / Як тебе звати?

Дедалі більше дитсадків заявляють, що готові прийняти дітей з України, які приїхали до Польщі після 24 лютого. Також запрошують вчителів та во-

лонтерів, які розмовляють українською і можуть підтримати малюків у процесі адаптації. Насправді допомогти може кожен із нас. Достатньо надрукувати таблички з найнеобхіднішими фразами польською та українською мовами і віднести їх у садок. Ідея належить українському графічному дизайнеру з Ольштина Андрієві Філю та його дружині Емілії, яка працює дитячою педіатриною.

«Щоб усе на початку було (хоч трошки) легше, ми підготували „стартовий набір” із найпотрібнішими, на наш погляд, фразами та словами обома мовами. Літери, позначені світлим кольором, означають, що на них у слові падає наголос. А це важливо, бо наголоси можуть змінювати значення слів. Розповсюджуйте, завантажуйте, роздрукуйте», — заохочує українцев. Файли доступні на його фейсбук-сторінці (Andrij Fil).

Додамо, що зараз у багатьох містах триває набір до садочків на новий 2022/2023 навчальний рік. У ньому можуть взяти участь і діти евакуйованих з України. Заяву на зарахування до дитячого садка треба подати польською мовою. Тому закликаємо наших читачів, у яких також є діти, допомогти біженцям із заповненням документів. Також заохочуємо допомогти у комунікації між батьками та керівництвом закладів і педагогами, які не знають української мови.

Фото Павла Лози

Охочі можуть також допомогти школам, які потребують людей зі знанням української. На сайті Міністерства освіти та науки опублікована анкета «Школа для Вас» (Szkoła Dla Was). Вона містить основну інформацію про тип підтримки, яку ви хочете запропонувати. Після заповнення дані автоматично надсилаються до відповідного воєводського координатора, який працює при Кураторії освіти. За потреби він із вами зв'яжеться.

Не всі у Перемишлі засуджують
збройну агресію Росії щодо України

11 березня у Перемишлі відбулася позачергова сесія міської ради, під час якої депутати ухвалили резолюцію про солідарність з народом України. Виявляється, що деякі з них не проголосували за засудження злочинного нападу Росії. Про це пише видання «Życie Podkarpackie».

У підготовленому проєкті згадуються міста-партнери Перемишля, а саме: Мостиська, Трускавець, Кам'янець-Подільський та Львів. Є там і заява про допомогу мешканцям дружніх міст та біженцям, які перебувають у Перемишлі. Резолюція містить заклик до всіх органів місцевого самоврядування — ухвалити аналогічні документи, а також виключити з міжнародного співтовариства людей та організації, які в будь-якій формі підтримують Володимира Путіна та Росію.

В обґрунтуванні йдеться: «Збройна агресія Російської Федерації проти України є найбільшим злочинним діянням за останній час, що підриває мирний світовий порядок. Реакцією на дії Росії, які порушують територіальну цілісність України, має бути повне нехвалення та абсолютна опозиція всього міжнародного співтовариства». Питання про засудження цієї агресії фактично було найважливішим елементом документа. І в той час, коли із аналогічними закликами виступають ради польських міст, уряди різних країн, зокрема й у РП, у Перемишлі проєкт резолюції не сподобався кільком депутатам. Вони вирішили внести власну пропозицію: заява про засудження злочинної агресії Росії із цього тексту зникла. Залишилися лише фрагменти про солідарність із містами-партнерами Перемишля та всієї України, а також звернення до органів місце-

вого самоврядування щодо допомоги українським громадянам.

За документ, який не засуджував напад Кремля, проголосували: Роберт Баль, Бартломеї Барчак, Малгожата Газдович (політсила «Regia Civitas»), Моніка Яворська, Марцін Ковальський, Томаш Лещинський, Мірослав Майковський, Анджей Запаловський («Спільно для Перемишля»), Даріуш Ласек (незалежний депутат) та Ева Савицька («Громадянська платформа»).

Оскільки поправки до проєкту резолюції відхилили, депутати мусили голосувати за оригінальну постанову, авторкою якої була радниця Гражина Стояк («Громадянська платформа»). У ній є фраза про засудження російської агресії.

Скорботні урочистості у Сягрині

Фото з фейсбук-сторінки Григорія Купріяновича

10 березня на кладовищі в Сягрині на Холмщині відбулися скорботні заходи у пам'ять про сотні православних українців — мешканців цього та навколишніх сіл, які 10 березня 1944 року загинули від рук солдатів Армії Крайової. Про це на своїй фейсбук-сторінці повідомляє доктор Григорій Купріянович, голова Українського товариства у Любліні.

Урочисту панахиду очолив православний архієпископ люблінський і холмський Авель з численним духовенством Люблінсько-Холмської єпархії. Її правила церковнослов'янською мовою. У заході взяли участь віряни цієї єпархії. Біля пам'ятника поклали вінок із синьо-жовтих квітів від українців Холмщини та Любліна.

Згодом в Успенській церкві у Грубешеві відслужили молебень до св. мучеників Холмських і Підляських, який також очолив архієпископ Авель разом із духовенством єпархії. Прозвучали слова про страждання українського народу. На завершення архієпископ Авель у своїй проповіді висловив вдячність усім присутнім і нагадав, що у ці дні особливо часто згадується пам'ять св. мученика Лева (Коробчука), який 10 березня 1944 року загинув у Ласкові. Архієпископ наголосив, що учасники заходу молилися теж «за спокій в українській державі, щоб це лихоліття, ця велика агресія припинилась, щоб Господь мир людям своїм дав».

Цього року вшановуються 78 роковини Сягринського злочину та мученицької смерті св. мученика Лева (Коробчука).

Консульські пункти
у Холмі та Перемишлі

У Холмі та Перемишлі незабаром відкриються консульські пункти для надання оперативної допомоги і консультативної підтримки громадянам України, які перебувають до Польщі, рятуєчись від війни.

«Присутність українських консулів у безпосередній близькості до українсько-польського кордону підвищить оперативність надання нашим співвітчизникам консульського сприяння на території Польщі, а також дозволить ефективніше допомагати українцям зорієнтуватися щодо можливостей вирішення їхніх першочергових потреб», — наголосив посол Андрій Дешиця. Дипломат додав, що це має також знизити навантаження на Генеральне консульство України у Любліні.

Опрацював на основі повідомлень **Павло ЛОЗА**
Більше новин шукайте на сайті: nasze-slowo.pl

Які зміни потрібні в польській освіті?

«Ми пропонуємо, серед іншого, модифікувати правила оцінювання та класифікації непольських громадян, виключивши українських учнів із загальних норм у польських школах. Принаймні до кінця червня», – вважає Славомір Броняж, голова Об'єднання вчителів у Польщі (ОВП).

Прикордонна служба поінформувала, що протягом трьох тижнів повномасштабної війни в Україні до Польщі прибули 1 мільйон 900 тисяч осіб. Серед них, мабуть, не менше 700-800 тисяч – це діти. Усі вони мусять десь здобувати освіту.

«Діти з України, які приїжджають до Польщі, розраховують не лише на спокій, який ми зобов'язані їм забезпечити, а й на можливість вчитися», – нагадав під час пресконференції 16 березня Славомір Броняж. Він вважає, що педагогів держава залишила напризволяще з цими проблемами.

«Наскільки довго можна покладати лише на емпатію людей? Скільки ще їхня індивідуальна та групова підтримка може використовуватися для допомоги тисячам дітей з України? Необхідно вжити організаційно-правових та економічних заходів для підтримки вчителів, органів місцевого самоврядування та батьків – і це стане теж реальною допомогою українським дітям», – зазначив очільник ОВП. За його словами, польським школам не вистачає грошей, педагогів та хороших правових рішень.

Він вважає, що у 2022 році треба збільшити освітню субсидію. Міністр освіти Пшемислав Чарнек нещодавно визнав, що витрати на навчання українських дітей можуть сягати до 10 мільярдів злотих. За словами Славоміра Броняжа, такі гроші гарантують лише базову підтримку:

«Ми не можемо залишити українських дітей напризволяще. Треба допрацювати правила функціонування шкіл, до яких прийдуть українські

учні. Вони мають повне право розраховувати на те, що стануть учасниками системи освіти нарівні з польськими учнями».

Наступний постулат – це підвищення зарплат, адже вчителі вже мають більше завдань. «Відповідальність, навантаження та очікування зростають. Попри це видно, що педагоги небайдужі до потреб нових учнів і не полишають їх», – сказав голова ОВП.

За його словами, Міністерство освіти та уряд мають також запровадити низку рішень, які дозволять дітям з України нормально навчатися. Тим більше, якщо війна продовжуватиметься і багато з них нескоро зможуть повернутися додому.

Міністерство освіти уже почало підготовку мовних курсів. Проте якщо ці учні захочуть залишитися у польських школах, щоби закінчити навчальний рік у Польщі, то виникатимуть питання: як їх оцінювати, переводити до наступних класів.

«Вчителі запитують, за яким принципом, на якій основі вони мають оцінювати учня, якщо дитина говорить українською, а вчитель – польською, і взагалі за якою освітньою програмою їх навчати», – перерахував голова Об'єднання вчителів. Він сподівається, що справу вирішать чимскоріше на рівні міністерств освіти Польщі та України.

Тут варто згадати, що українське відомство підготувало плани дистанційного навчання для усіх класів на 2 тижні наперед з відеоматеріалами до кожного уроку. З іншого боку, як зазначив

Фото – скріншот з відеоконференції

нещодавно міністр Пшемислав Чарнек, до польських шкіл після 24 лютого прийшли уже 40 тисяч українських учнів.

Тому Славомір Броняж вважає, що в освітніх закладах повинні працювати вчителі з України, і передусім необхідно організувати для них курси польської мови.

«Ми розмовляли нещодавно з викладачкою з Івано-Франківська, яка має 18 років стажу у навчанні музики. А їй запропонували прибирання у лікарні. Через такі рішення ми втрачаємо тисячі кваліфікованих працівників. Самі польські педагоги запитують, що вони можуть зробити, щоби допомогти українським колегам і залучити їх до роботи у школах», – каже Славомір Броняж.

Біженці – виклик для самоврядування

Як організувати прийом евакуйованих з України – це головне питання онлайн-зустрічі, яку 9 березня організувало Об'єднання польських міст (ОПМ).

Серед учасників дискусії був голова Об'єднання українців у Польщі Мирослав Скірка.

Він заохочував самоврядників повідомляти про потреби щодо україномовних волонтерів, базу яких зараз створює ОУП. Очільник організації підкреслив, що викликом для місцевої влади буде забезпечення доступу до фахової психологічної опіки для евакуйованих. «Без неї серед біженців може наростати напруга та внутрішні конфлікти», – відзначив Мирослав Скірка. Крім цього, органи самоврядування повинні вирішувати проблеми, пов'язані з освітою. Тут треба скористатися досвідом українських вчителів, які потрапляють до Польщі. Вони можуть виконувати допоміжні функції у процесі навчання. На думку Мирослава Скірки, варто також створити умови для завершення українськими учнями шкільного року згідно з програмою навчання, яка діє в Україні.

Учасники дискусії зауважили, що ключове завдання зараз – «розгрузити» перевантажені східні регіони Польщі та розселити біженців також в інших частинах країни. Тому важливо, щоб окремі органи самоврядування передавали у державні реєстри актуальну інформацію про кількість вільних місць у своєму регіоні. Це – а також запис учнів у освіт-

Фото – скріншот з події

ній реєстр – дозволить самоврядуванню отримати кошти із держбюджету.

Наскільки якісно може працювати система прийому біженців, розповіла заступниця мера міста Сопот Магдалена Чажинська-Яхім. До цього 34-тисячного курортного містечка вже у перші дні березня потрапила понад тисяча евакуйованих. У тамтешні школи у цей час записалася сотня українських учнів. Для координації в місті створили спеціальний центр. Він володіє 50-ма так званими «інтервенційними місцями» – гості з України можуть перебувати там, поки не переїдуть до готелів або приватних квартир. У цілодобовій роботі центру задіяні самоврядні службовці та представники неурядових ор-

ганізацій. Тут українці отримують всю необхідну інформацію одразу на місці, і не мусять відвідувати кількох установ.

Міська влада Сопота розробила також анкети, на основі яких реєструють біженців незалежно від того, чи вони отримали нічліг від міста, чи від приватних осіб. Анкетування дозволяє визначити їхні довгострокові потреби: наприклад, щодо ліків та медичної допомоги. Також питають про професійні вміння евакуйованих, аби допомогти їм із пошуком роботи. «Ми – самоврядування, за підтримки волонтерів та неурядових організацій – прийняли понад два мільйони осіб з України (по всій Польщі – ред.)», – заявила Магдалена Чажинська-Яхім. На її думку, державна

Від 21 березня при Об'єднанні вчителів у Польщі почав діяти консультаційний пункт, де охочі працювати у польських школах українці зможуть отримати необхідну інформацію, зокрема щодо мовних курсів.

«Також і ми, поляки, маємо вивчати українську. Знання російської серед наших учителів тут ні при чому, бо багато дітей можуть не хотіти нею розмовляти», – зауважує Броняж. Він наголошує також на необхідності допомоги міжкультурних помічників, які повинні з'явитися у школах якомога швидше.

«Причому їм зовсім не обов'язково мати педагогічну освіту», – додає голова ОВП. Переважно такі люди мали би допомагати в комунікації між учителями та українськими учнями.

Наступне питання – це підручники: чи вони мають бути лише польською, чи також українською; для учнів треба забезпечити і шкільне приладдя.

«Для нас головне, щоби вони мали психологічний комфорт. Матері приходять до нас, бо хочуть, аби їхні діти отримали підтримку, адже вони часто почуваються самотніми. У багатьох випадках вони залишають школу через два-три дні, бо не можуть спілкуватися з польськими однолітками», – заявляє Славомір Броняж.

Міністр освіти сказав нещодавно, що підготовчі відділення в освітніх закладах – це найкращий спосіб прийняти дітей з України до шкіл, особливо тих, хто не володіє польською мовою. За словами Пшемислава Чарнека, це найбільш гнучка модель як для учнів, так і для керівних органів. Питання тільки – хто буде їх вчити? За підрахунками ОВП, тільки у Варшаві є понад 4 тисяч дітей-біженців шкільного віку. Для їхнього навчання потрібно 200-300 вчителів. ■

Павло ЛОЗА

система розміщення біженців поки що не запрацювала. Заступниця мера Сопота переконана, що у більших містах, які обирають біженці, треба створювати осередки тимчасового перебування – на кільканадцять годин. Таку систему треба доповнити ще однією, яка би дозволила перевозити людей до менших населених пунктів, де зараз більше вільних місць. Якщо цього не зробити, то міста на сході, а також Варшава, просто не вмістять усіх приїжджих.

Учасники дискусії зауважили також, що незабаром проблемою може бути спад активності волонтерів. Мер Холма Якуб Банашек розповів, що у своєму місті вже помічає шораз менший ентузіазм: «Ми мусимо бути готовими до того, що незабаром мешканці проситимуть нас знайти житло для біженців, яких вони прийняли поки що до себе». До того ж, зростуть кошти функціонування структур місцевого самоврядування – наприклад, у контексті благоустрою та комунальних потреб. «Прикордонні міста не можуть бути кінцевою метою для всіх біженців, бо просто переповняться», – заявив Якуб Банашек. Він повідомив, що на вокзалі у Холмі іноді перебувало по 3-4 тисячі людей, хоч його інфраструктура розрахована на 500.

Підсумовуючи, представники самоврядувань підкреслили, що більшість польських міст вичерпує свої можливості з надання допомоги біженцям. Водночас вони закликали усіх охочих підтримати евакуйованих робити це розумно, звертатися до місцевих органів влади щодо задоволення їхніх потреб. ■

Григорій СПОДАРИК

УКРАЇНА

ПУЛЬС
УКРАЇНИ

Наша спільна справа

Українці вже місяць героїчно боронять свою землю від наступу російського окупанта з півночі, сходу і півдня. Утім, аби переломити хід війни і змусити пораненого ведмеда відповзти до свого барлогу, потрібна солідарність і допомога всього цивілізованого світу.

Від бліцкригу до геноциду

За задумом Путіна, це мала бути швидка і переможна війна. Навіть не війна, а «спеціальна військова операція», оскільки вона повинна була завершитися швидко, за 3–4 дні, капітуляцією у Києві української влади на чолі з президентом Володимиром Зеленським. У гіршому випадку, очільників держави планували просто фізично знищити. Для цього до Києва направляли спецгрупи головорізів Рамзана Кадірова і «псів війни» з приватної військової компанії Вагнера. Кремль планував встановити владу колаборантів, яка відразу проголосила би курс на євразійську інтеграцію з кінцевою метою приєднання України до так званої союзницької держави Росії і Білорусі. Вже і головного намісника начебто придумали. Москва не була тут надто оригінальною: хотіла «втягти з капелюха» президента-утікача Януковича. За повідомленнями у медіа, у перші дні повномасштабної агресії він навіть прибув до Мінська і зробив офіційну заяву, у якій закликав Зеленського «припинити кровопролиття і досягнути мирної угоди» з Кремлем. Посил, може, і правильний, тільки адресат хибний: він мав би направити це звернення до Москви, а не до Києва. Утім, Янукович так само швидко зник, як і з'явився.

Очевидно, щось пішло не так у стратегії Кремля. Швидка операція не вдалася, армія Путіна зазначає величезних втрат: за даними Генштабу України, упродовж трьох тижнів боїв Росія втратила приблизно 15 тисяч військових. Фактично, це стільки ж, скільки армія СРСР втратила за 10 років у війні в Афганістані упродовж 1979–1989-го. Міф про велику і непереможну армію, яку роками створювала кремлівська пропаганда, розбився об реальність і героїчний спротив українців. Українське військо завдяки високому моральному і бойовому духу, а також зброї, яку поставили союзники із Заходу, дає відсіч ворогу, щоразу зриваючи Росії плани оголосити перемогу.

Утім, та не зважає на величезні втрати, намагаючись приховати їх перед самими росіянами і перейти від тактики бліцкригу до позиційної війни, яка має виснажити українців. Зрозумівши, що суспільство, особливо російськомовне населення Сходу та Півдня країни, не вітає «визволителів» хлібом і сіллю, а масово виходить на акції протесту з українськими прапорами, Росія вирішила скинути маски і перейшла до відвертого терору і воєнних злочинів, спрямованих саме проти цивільного населення. У добу інтернету актів відвертого геноциду вже не можна приховати. Світ побачив розстріляні чи розбомблені цивільні автомобілі, карети швидкої допомоги, дитячі лікарні, пологові будинки та будинки для літніх людей. Часто російські танки та БМП (бойові машини піхоти) відкривають вогонь із дуже близької відстані, що не дає можливості росіянам брехати, що, мовляв, вони не знали, що перед ними звичайні люди, а не міфічні «націоналісти», з якими вони воюють. Неймовірні страждання жителів Маріуполя, яких уже три тижні російські війська не випускають гуманітарними коридорами з оточеного міста, гуманітарна катастрофа в Чернігові, Бучі, Ірпені та інших великих чи маленьких населених пунктах свідчать, що Росія свідомо пішла на геноцид проти українців. По-перше, щоби покарати за нелюбов до «старшого брата», а по-друге — аби жах огорнув цивільне населення і воно почало тиснути на українську владу з вимогою погодитися на будь-який, навіть поганий мир. Утім, наразі і цей план зазнає невдачі.

Шовіністична істерія

Окремо треба згадати про російське суспільство. У світлі трагедії, яка на очах усього світу розгортається в Україні, більшість росіян охопила великодержавна істерія. Щось на кшталт того, як нацистська Німеччина підтримувала усі дії Гітлера наприкінці 30-х років минулого століття і в перші роки II Світової війни. За різними соціопитуваннями, 75–85% пересічних росіян схвалюють війну Путіна в Україні. Більше того, вони також підтримали би її продовження в інших країнах Східної Європи, зокрема у державах Балтії та у Польщі.

І навіть доволі серйозні західні санкції, які за рівнем ізоляції фактично перетворили РФ у Північну Корею, наразі не спинили цю імперську шовіністичну істерію. Росіяни несуть таку ж провинку за війну в Україні, як і Путін та його оточення. Отруєне багаторічною кремлівською брехнею і пропагандою суспільство зачерствіло, смерть дітей і невинних людей на нього не справляє жодного враження. Економічні обмеження мають болюче вдари-

ти по цих людях, аби вони замислилися, чи керівництво їхньої країни чинить правильно. Це питання вони починатимуть ставити частіше тоді, коли в їхніх домівках холодильник перемагатиме телевизор. Іншими словами, порожній гаманець має бути для росіян більшим аргументом проти влади, ніж кремлівські мантри про великий народ, який всіх навколо має поставити на коліна.

Можливо, у цьому випадку економічна криза, помножена на величезні людські втрати РФ у загарбницькій війні, призведе до різкого соціального невдоволення, а відтак — рішень Москви припинити бойові дії і забратися з України. Утім, треба розуміти, що це усвідомлення прийде в Росії не відразу.

Пробудження партнерів

Ситий і багатий Захід довго не хотів помічати потенційну загрозу Кремля. Прохання України надати їй політичну перспективу зближення з ЄС та НАТО, накласти на Росію превентивні санкції, а також передати Києву оборонне озброєння, тривалий час наштотувалося на стіну нерозуміння. Філософія колективного Заходу була приблизно така: навіщо нам підтримувати якусь Україну собі на шкоду, адже Росія — великий ринок збуту, держава, яка значною мірою забезпечує Європу енергоносіями. Усе різко змінилося з початком повномасштабної агресії. Пересічні європейці та їхні лідери з жахом відкрили для себе, що війна, яку вони добре знають з картинок у підручниках історії та численних документальних фільмів про Гітлера, знову може стати реальністю.

Це усвідомлення прийшло не відразу. Перших декілька днів усі придивлялися до розвитку ситуації, і того, як діятиме в ній Україна. Напевно, багато хто цинічно розраховував, що війна завершиться швидко, а тому і не треба буде робити різких політичних рухів. Але Україна не здалася, а неповороткий Захід почав шукати свій *modus operandi*. Перші рішення про серйозні економічні санкції, а не якісь бутафорні обмеження проти чергових чиновників, які вже й так давно не їздять у Європу, приходили дуже складно. Відключення Росії від системи банківських розрахунків SWIFT перед початком і на самому початку війни вважалося «ядерним» сценарієм, найрадикальнішою з усіх можливих санкцій. Зараз це вже викликає легку посмішку. На російську владу це не справило майже жодного враження. За оцінкою економістів, навіть у цих умовах економіка РФ має запас міцності на 3–4 місяці. За цей час вони, очевидно, хочуть вирішити «українське питання» і повернутися до *business as usual*.

Утім, на Заході повільно, але усе ж починають відбуватися радикальні зміни у сприйнятті Росії. Попереду — це довгий шлях переконування багатьох країн у тому, що нинішня ситуація стосується і їх. Над Європою вже завис чад великої війни, і вдавати, що Берлін, Мадрид чи Рим це не зачепить, — не вийде. В авангарді тих, хто намагається активно допомагати Україні і формувати на Заході коаліцію на підтримку Києва, є Польща та низка інших держав регіону за підтримки Великої Британії та США. Візит прем'єрів Польщі, Чехії і Словенії Матеуша Моравецького, Петра Фіали і Янеза Янші, а також віцепрем'єр-міністра Польщі Ярослава Качинського до майже оточеного з кількох сторін Києва був історичним. Він показав, що Європа, принаймні її частина, не відмовляється від своїх зобов'язань стояти на захисті демократії, міжнародного права, цінностей вільного світу. Варшаву як ніхто інший усвідомлює, яку ціну доведеться заплатити, якщо російського агресора не зупинити вчасно.

Утім, шлях до безумовної підтримки ще далекий, є опір багатьох держав, бажання «пройти між крапельками» або і взагалі махнути рукою на Україну. Тільки зараз це вже не вийде. У різних країнах робити серйозні кроки владу змушує громадська думка. Але якщо Росія має декілька місяців, то в Україні цього часу обмаль. Києву, з одного боку, потрібна максимальна допомога Європи та США — військова, економічна, гуманітарна, а з іншого — ще радикальніші санкції проти Росії.

Якщо зараз цивілізований світ знову піддасться на шантаж Путіна і не допоможе Україні перемогти у цій війні і вигнати ворога зі своєї території, то завтра російські ракети падатимуть на Ригу, Таллінн, Варшаву. У Східній Європі це вже добре усвідомили. Але чи весь Захід зможе об'єднатися і дати рішучу відсіч агресору на ранньому етапі, запобігаючи III Світовій війні? Це питання досі залишається відкритим. ■

Юрій БАНАХЕВИЧ

26-й день війни Росії проти України. Генштаб Збройних сил України повідомляє, що війська РФ втратили наступальний потенціал, а їхнє просування зупинене майже на всіх напрямках. Противник продовжує нести втрати, має значні проблеми з комплектуванням підрозділів та частин особовим складом, логістикою. ЗСУ відкинули російські війська від Києва на правому березі Дніпра на 70 кілометрів, що унеможливило ведення вогню, крім ракет, по столиці. Також за час оборони Києва вдалося звільнити понад 30 населених пунктів на Київщині, які були тимчасово зайняті ворогом. З боку лівого берега вільними залишаються передмістя Бровари та Бориспіль, натомість у Броварському районі продовжується пересування ворожої техніки та окупація низки сіл. Втрати окупантів з початку повномасштабного вторгнення оцінюються приблизно в 15 000 осіб. Маріуполь перебуває в облозі, ситуація там важка. Росіяни скинули надпотужну бомбу на Драматичний театр, в якому ховалися близько тисячі людей — за повідомленнями, вони живі, але їм не можуть надати допомогу через обстріли. На опублікованих знімках з повітря видно, що центральна частина театру зруйнована вшент, а з обох боків будівлі були намальовані попереджувальні написи великими літерами російською мовою «ДЕТИ». Також війська РФ бомбардували школу мистецтв, де перебувало близько 400 осіб. Відомо, що будівля зруйнована, а під завалами перебувають мирні люди. В місті гуманітарна катастрофа — міськрада Маріуполя заявила, що росіяни скидають щодоби від 50 до 100 авіабомб, пошкоджено 80–90% будівель. Радник мера Маріуполя Петро Андрющенко оцінює, що кількість жертв російських обстрілів може наблизитися до 20 тисяч.

В Україні припинили діяльність проросійських партій. Президент Володимир Зеленський повідомив, що, враховуючи повномасштабне вторгнення Росії, Рада набезпечки і оборони прийняла рішення під час воєнного стану призупинити будь-яку діяльність на території України низки партій, які мають зв'язки з країною-агресором. «Діяльність політиків, спрямована на розкол чи колаборацію не матиме успіху, але отримає жорстку відповідь», — сказав президент. До списку потрапили: «Опозиційна платформа — За життя» (ОПЗЖ), «Партія Шарія», «Наші», «Опозиційний блок», «Ліва опозиція», «Союз лівих сил», «Держава», «Прогресивна соціалістична партія України», «Соціалістична партія України», партія «Соціалісти», «Блок Володимира Сальдо».

Жадана висунули на Нобелівську премію. Польська академія наук висунула українського письменника, поета та активіста Сергія Жадана на здобуття Нобелівської премії з літератури. «Сергій Жадан — один з найвишарпаних поетів України та чудовий прозаїк, якого перекладають і відзначають нагородами у світі. Таким і має бути, на наш погляд, Нобелівський письменник. Його голос як поета вже багато років має особливе значення для українців. Вільна Україна багато в чому говорить і думає словами Жадана, уважно прислухається до нього», — йдеться у заяві Комітету літературознавчих наук Польської академії наук. У своїй заяві Комітет також засудив збройне вторгнення Росії до України та висловив стурбованість наслідками нападу РФ для українських університетів і науковців.

Підготувала Тетяна ДАНЮЧЕНКО

ПОДІЇ

Допомога волонтерів товариства «Майстерня»

«Стараємося не плакати, бо віримо, що за нами перемога!»

Пані Люба до домівки ОУП у Кошаліні від початку війни приходила допомагати чи не кожен день. Вона сама родом з України, а в Кошаліні живе дев'ять років. Жінка зараз не працює, тому зранку до вечора може чергувати в домівці – хоча би таким чином вона хоче допомогти Україні. Її рідні живуть у Львові і, поки там спокійно, не хочуть виїжджати, натомість знайомі з Києва намагаються перебратися до Кошаліна.

— Залишатися вдома й дивитися телевізор — це просто неможливо, потрібно себе чимось зайняти. А чим більше ти робиш для когось, тим менше думаєш про те, що сидиш тут і нічим не можеш допомогти. Тому я зранку до вечора перебуваю у домівці. Попри те, що буває важко, я стараюся не плакати, бо вірю, що за нами буде перемога, — каже Люба.

Софія до Кошаліна приїхала третього березня з Одеси.

— У день, коли я їхала до Львова, росіяни почали скидати бомби на вокзал. У мене була паніка, я плакала, бо думала, що це мій останній день. Але я успішно добралася до Львова, потім — до Холма, Варшави і нарешті — до міста, де живе моя знайома. Дякую полякам за те, що вони так допомагають українцям, — розповідає Софія.

Вона приїхала з донькою, тепер обидві мешкають в Устроні-Морському, що неподалік від Кошаліна. Зараз жінка переживає за батьків, які не можуть виїхати з Одеси, оскільки її батько паралізований. У домівці вона взяла вбрання для доньки.

— Інколи немає інтернету або просто поганий зв'язок — тоді я плачу, бо не можу дозвонитися до рідних. Так само

не маю зв'язку з родиною, яка живе в Росії, — каже Софія.

У домівці на щодень роботою керує Іванка Лопух. Коли я зайшла туди після 17:00 на другий тиждень повномасштабної війни, мене вразила тиша і відсутність людей. У мене перед очима ще стояли натовпи біженців, їхні емоційні розмови та плач дітей.

— Справді, зараз відносний спокій, але тих, хто потребує допомоги, і далі дуже багато. Тепер біженці приходять найчастіше протягом дня. Нам телефонували ще з України і питали, як перетнути кордон. Потім цікавляться, як оформити документи. Розпитують про лікарів, житло, як записати дітей до школи..., — каже Іванка.

Кожного дня домівку відвідували сотні українців, два телефони тут дзвонять постійно. Кожен біженець — це окрема історія. Хтось втік із Палестини в Україну, притулок знайшов на Донбасі, аби знову втікати від війни й потрапити до Кошаліна. Інша жінка перед тим, як опинитися у Польщі, перетнула кордон з Угорщиною і журилася, що в неї немає печатки польських прикордонників. Достатньо глянути в зажурені очі евакуйованих, аби відчу-

ти глибину їхньої трагедії, тому сльози стримати важко.

Людмила, Світлана, Люба, Ігор, Леся, Оксана, Роман, Юстина — людей, які останніми днями допомагали в домівці, близько п'ятдесяти. Тут і лікарі, і юристи, і представники різноманітних організацій. Є полька, яка кожного дня приносить речі для дітей, медичні вироби чи продукти. Сьогодні волонтерами стають навіть самі біженці, які шойно приїхали до Кошаліна, але не хочуть сидіти без діла в гуртожитку. Вони прагнуть бути поруч зі своїми співвітчизниками, а також допомагати тим, хто воює в Україні. Самі вони зараз у безпеці, але у їхній рідній державі продовжують гинути люди.

До Івано-Франківська, партнера Кошаліна, відправили 4 вантажі. Допомогу українці збирали разом з міською адміністрацією.

— У той час, як збір харчів, медикаментів та засобів захисту для України продовжується, в Центрі міграції, який діє при ОУП, ми відкрили Бюро посередництва праці. Тут роботодавці залишатимуть інформацію про вакансії, а біженці — свої резюме. Зараз ми заохочуємо евакуйованих розібратися з усіма необхідними документами, зокрема номером PESEL, записати своїх дітей до шкіл, садочків чи ясел, а вже потім — шукати роботу, — говорить Роман Білас, голова Кошалінського відділу ОУП.

Інші волонтери допомагають у греко-католицькій церкві, де свій осередок має товариство «Майстерня». Їх також незліченна кількість: Ірина, Тетяна, Андрій, Вікторія, Оксана, Іванна, Наталія, Інна...

Звідси наразі відправили вісім вантажів із медичними й тактичними речами, а також харчами. Усе це спершу потрапляє до Варшави, а потім — у різні міста України. Товариство «Майстерня» співпрацює з фондом «UNITERS», який протягом восьми років готує до Різдвяних свят подарунки для дітей, батьки яких воювали та загинули під час АТО (акція «Свята без тата»).

— Волонтерів настільки багато, що деяких я бачу вперше. Вони приходять не один-два рази, а постійно. Сьогодні допомагають і самі біженці, — каже Дарія Антошко, голова товариства «Майстерня». У допомогу задіяні й діти, які, можливо, ще не усвідомлюють трагедії,

проте розуміють, що в Україні відбувається щось погане. Вони створюють малюнки, які надсилають на схід разом з іншими вантажами.

Тут також є історії, які запам'ятовуються на все життя. Бабуся, мати та двоє дітей втекли від війни до Кошаліна, однак не всі тут залишилися. Старенька бабуся залишилася з онуками у чужому для неї місті, а мати дітей повернулася назад, щоби воювати за Україну. Як тут не плакати?

— Перший тиждень телефон дзвонив постійно — хтось пропонував гроші, хтось — якусь іншу допомогу. Реакція була неймовірною. Зараз настав момент, коли потрібно переформатувати нашу діяльність, і для цього ми сьогодні зустрілися, — каже Дарія Антошко, з якою я розмовляю до початку зборів товариства. «Майстерня» і далі відправляє машини з медичними та тактичними речами, а також харчами в Україну. Передали також камуфляжну сітку для військових. Найближчим часом товариство організовуватиме заняття для дітей біженців.

Марія шойно приїхала до Кошаліна з Миколаєва. Їй всього кілька років, але вона вже вивчила вірш, який радо розповідає:

Україна — рідний край.

Поле, річка, синій гай.

Любо стежкою йти.

Тут живемо я і ти.

Марія у Кошаліні піде до садочка, а її сестра — до школи. Марина разом з двома доньками перетнула кордон восьмого березня. Перші п'ять днів вони жили у своїй тітці у Варшаві, а зараз переїхали до Кошаліна, де мешкають родичі.

— Наше місто не окуповане, ми постійно відбиваємо атаки ворога. Де кілька разів росіяни вже захоплювали аеропорт, але наші хлопці його звільняли, — каже Марина. У Миколаєві залишилася вся її рідня, зокрема чоловік, який вступив у тероборону, та батьки.

У Варшаві вони жили неподалік аеропорту — кожного разу, коли злітав літак, діти реагували на звук. Чуючи щось підозріле, питали, де «бахкає», бо знали, що коли «бахкає», то треба ховатися у підвал. Попри те, що ніхто їм цього не казав прямо. Розповідаючи про себе, вони кажуть: «До війни ми були в Україні, а зараз виїхали до Польщі». ■

Анна ВІННИЦЬКА

Фото Андрія Серебровського

Благодійний концерт в Оструді

В Оструді (Вармінсько-Мазурське воєводство) відбувся благодійний концерт «Граємо для України». Серед виконавців були українські гурти «Еней» та «Горпина».

Обидва колективи відомі своїми енергійними та радісними піснями. Але для таких подій доводиться підбирати спокійніші і більш ліричні композиції. «Ми мусимо грати те, що в душі, а зараз нам болить», — сказав лідер «Горпини» Володимир Купер, присвячуючи один із творів українським артистам, які взяли зброю у руки і захищають свою Батьківщину. Його колега Петро Солодуха з «Енея»

(фото поруч) зауважив, що український народ у цій війні бореться і за свою державу, і за прекрасну культуру та мову.

Крім музики, організатори передбачили низку можливостей: настільні ігри, домашні страви чи випічка пряників. За попередніми підрахунками, вдалося зібрати понад 20 тисяч злотих. Гроші передадуть на потреби українських біженців, які опинилися в Оструді та

його околицях. Одним із таких місць, де перебуває більш ніж 170 осіб, зокрема багато вихованців дитячих будинків, є осередок «Оструда Камп». Зараз там шукають партнерів, які могли би взяти до себе гостей на травень-серпень, оскільки установа має підписані договори на організацію літнього відпочинку.

Родзинкою острудського заходу був аукціон. Охочі могли придбати візит у

тату-студії, політ на літаку, картини та предмети з елементами українського рукоділля. Їх подарувала місцева українська громада. Однією з перших в аукціоні взяла участь пані Наталя з Житомира (на фото). На початку березня, тікаючи від війни через Львів, а потім — польсько-український кордон і Варшаву, вона потрапила до Оструди. Тут знайшлися добрі люди, які дали прихисток їм із сином. Українка придбала картину, яку на День ангела подарує пані Божені, що відкрила перед ними серце і двері своєї хати. «Мені було байдуже, куди волонтери нас привезуть. Основним було втекти від війни і захистити свою дитину», — говорить пані Наталія. Вона вдячна господарям та загалом польському суспільству за допомогу українцям і переживання за долю її Батьківщини. «Усьому світові бажаю лише одного — миру», — завершує жінка. Вона чекає на можливість повернутися в Україну до чоловіка, батьків та решти близьких.

Синьо-жовтий шалик з тризубом придбав на аукціоні представник нашої громади, колишній острудський староста Володимир Бродюк. «Ці барви та символіка завжди були мені близькими. Я не маю сумнівів, що усі ми в кожен можливий спосіб повинні допомагати Україні. Ми пройдемо цей тра-

гічний шлях, Україна та світ стануть вільними», — переконаний Володимир Бродюк. Зараз він координує самоврядний центр допомоги.

У гміні Оструда наразі є понад 200 зареєстрованих громадян України. Зараз місцевим органам влади та волонтерам вдається задовольняти їхні основні потреби. Варто відзначити, що острудське самоврядування, як і інші такі осередки, постійно шукає волонтерів, особливо тих, які володіють українською мовою. ■

Григорій СПОДАРИК

Фото автора статті

ВОЛОНТЕРИ

«Мені страшно думати, що кожна машина може бути останньою»: як українці відкладають всі справи і йдуть волонтерити

Немає нічого страшнішого за війну – вона приносить горе, страждання, біль та страх. Але всупереч цим тяжким почуттям війна об'єднала українців, як ніколи раніше. Люди абсолютно різних професій та стилів життя підписують контракти із ЗСУ, територіальною обороною, або йдуть волонтерити.

«Я досить давно морально готувався до цієї війни»

Євген Ноженко, який у мирний час керував продакшен-студією зі створення реклами, розповів, що його завжди непокоїла доля України.

«30 років незалежності мене постійно дратувало те, що нас вважають другосортною країною навіть наші сусіди. Я досить давно морально готувався до цієї війни. Було очевидно, що як тільки ми захочемо це виправити і вийти з політичного впливу РФ, Путін завдасть удару. Зрозуміло, що бути готовим у теорії і почути перші вибухи – це різні речі. Але все ж таки мені було простіше, ніж тим, хто не стежив за політикою і був у абсолютному шоці від того, що відбувається. А тому я вважав своїм обов'язком захистити оточення від паники, і вже у перший день зробив невеликий інформ-ресурс для своїх знайомих, щоб вони могли отримувати правдиву інформацію і ми мали змогу обговорювати події, допомагати одне одному», – каже чоловік.

За словами волонтера, на той момент це була єдина його мета.

«Але так склалося, що друзі почали підключати своїх знайомих, а ті – своїх. У нас стали формуватися різні групи, які або потребували допомоги, або були готові цю допомогу надати. Уже десь на 5-й день повномасштабної війни мені стало писати все більше незнайомих, яким мене рекомендували як людину, яка здатна допомогти. Я взяв за правило, що я нікому не відмовлятиму: або підтримаю сам, або перенаправлю на тих, хто може це зробити. Так у нас почали формуватися цілі волонтерські ланцюжки», – зауважує Євген.

До війни чоловік уже мав досвід волонтерства – вони з друзями іноді збирали гроші дитячим будинкам або для своїх знайомих.

«Оскільки ми працювали не тільки на українському ринку, а і з західними брендами, найпростішим і найбільш прагматичним рішенням було би переїхати на час дії воєнного стану в одну із сусідніх країн – наприклад, у ту ж Польщу, і перебудувати роботу там. Це питання стояло на порядку денному, але я вирішив залишитися в Україні і сконцентруватися на допомозі людям, яким вона зараз потрібна більше, ніж мені. Чесно кажучи, минуло лише два тижні, але я не впевнений, що повернуся до старої діяльності у мирний час, тому що розумію: навіть якщо війна закінчиться у найближчому майбутньому (у чому я поки що сумніваюся), далі потрібно буде докласти багато зусиль для відновлення країни. І потреба у

сильних громадських інституціях лише зростатиме», – наголошує волонтер.

Вони з командою займаються організацією гуманітарної допомоги: це продовольство, медикаменти, засоби захисту для наших воїнів.

«По суті, будь-який запит, який надходить від бійців, я намагаюся по можливості задовольнити. Останнім часом дедалі більше пишуть представники іноземних організацій, які просять допомогти з логістикою до України або координацією.

Другий великий блок – евакуація. Тут у деяких питаннях ми просулися навіть далі. Нам вдалося домовитися з кількома клініками в Німеччині, які готові прийняти тяжкохворих дітей з України. Для деяких із них поточна ситуація стала шансом всього життя, оскільки вони змогли отримати дороге лікування, на яке їхні сім'ї не мають коштів.

Іноді ж це просто інформування. Оскільки я багато стежу за новинами і спілкуюся з різними людьми, мені вдається краще відокремлювати правдиву інформацію від фейків і допомагати людям розібратися у тому, що відбувається. Підтримка потрібна всім без винятку, тому переважна більшість людей вдячна нам», – каже волонтер.

Євген говорить, що бувають й дуже несподівані ситуації.

«Як я вже сказав, ми з іншими волонтерами допомагаємо хворим дітям та їхнім сім'ям із лікуванням у Німеччині. Продзвонюємо клініки, спілкуємося з батьками. Уявіть реакцію деяких людей, коли їм телефонують із незнайомого номера невідомі люди і кажуть, що можуть допомогти їхній дитині з лікуванням, яке коштує великі гроші. Дехто спершу думає, що це якась афера. Зіткнувшись із такою реакцією, ми стали просити у клінік офіційні підтвердження, щоб у батьків була можливість побачити документ зі свідченням того, що на них чекають. Це також спочатку викликало деякі складнощі. На жаль, окремі батьки так і не наважуються на переїзд, їхні страхи перемагають. Але коли перша група сімей дісталася лікарень і усвідомила, що все це реальність, на нас посипалися подяки», – розповідає чоловік.

Він каже, що з військовими натомище стає дедалі простіше. Вони не знають страху, а тому все відбувається оперативно, без сумнівів.

«Ми потрапили під бомбардування у Києві в перші дні війни, але все обійшлося. Також уламок снаряда влучив у склад заводу, який належить моїм родичам. Інших таких випадків особисто я не мав, але були ситуації у наших друзів. Загалом, я з упевненістю можу сказати, що напрямки від західної частини України до контрольних-пропускних пунктів, близьких до найближчих гарячих точок, надійно захищені. А далі від КПП, звичайно ж, бажано військовий супровід, якщо хтось везе великі вантажі. Але з кожним новим надходженням у нас дедалі краще вдається вибудовувати маршрути та взаємодіяти з нашими бійцями», – пояснює Євген.

Окрім цього, чоловік записався у добровольці.

«Мені у військкоматі сказали, що зараз охочих приєднатися до армії набагато більше, ніж потрібно для стримування окупанта. А тому я поки що точно перебуваю на своєму місці. Є ймовірність, що доведеться брати зброю та йти допомагати нашим воїнам. Це головна причина, яка може змусити мене відмовитися від волонтерської діяльності у воєнний час. На цей випадок я хочу налагодити таку комунікацію серед волонтерів, аби, якщо мені доведеться йти воювати, тут усе працювало без моєї особистої участі. Для цього, наприклад, ми з IT-командою із США та України паралельно робимо проект, який дозволить автоматизувати більшу частину запитів та створити волонтерський хаб у вигляді мобільного додатка. Там багато завдань і нюансів, тому зараз складно анонсувати, коли саме він з'явиться, але дуже хотілося би присвятити йому окрему історію. Ініціатива має дуже символічну назву: «Нова Мрія». Ми віримо в те, що наш великий літак «Мрія» стане для України не втраченою, а символом відродження великої держави. А наш волонтерський рух перетвориться на потужну громадську організацію, яка докладе максимум зусиль не лише до перемоги, у якій ми не маємо сумнівів, а й до подальшого відновлення нашої юної, але великої країни», – підсумовує Євген.

Намагаємося закривати всі потреби

Наталія народилася та виросла у Маріуполі, навчалася у Харкові і близько трьох років живе у Києві, де працювала журналісткою у різних виданнях та на телебаченні. Із перших днів війни вона разом з родиною переїхала на Хмельниччину, де одразу почала займатися волонтерством.

«У регіоні є багато можливостей: закуповувати якісні товари, відшивати одяг тощо. Бажання допомогти у мене було пов'язане з тим, що мій наречений вступив до територіальної оборони, і я на власній шкурі зрозуміла, як хлопцям непросто і яка підтримка їм потрібна. Чим більше я заглядала у волонтерські групи, тим більше бачила, що потреба є буквально в усьому. Ніхто не був готовий до того, що з'явиться так багато людей, які захочуть боронити Батьківщину. Для них знайшлися гвинтівки чи щось на кшталт того, але з одягом, амуніцією, продовольством усе набагато складніше, тому ми вирішили доєднатися, як можемо. У нас є дві

машини, також нам допомогли із невеличким складом. Ну і, звичайно, люди, які допомагають матеріально – ми дуже вдячні їм за це», – каже Наталія.

Дівчина розповідає, що ніколи раніше не волонтерила, лише грошима допомагала різноманітним фондам та вела доволі світське життя.

«У мирний час я була журналісткою, редакторкою, стала шеф-редакторкою на соціальному телепроекті. Працювала на телебаченні, поки була потреба у такому контенті; тоді ми також виконували важливу роботу з різними соціальними групами, вирішували їхні питання: проблеми у сім'ї, насильство, допомагали з операціями. Зараз усе почалося з того, що ми поїхали на місцевий ринок і намагалися зрозуміти, хто і що може дати нам безоплатно. Ми отримали два мішки капусти. Згодом зрозуміли, що можемо окремо щось купувати, щось – отримувати, пересправляти гуманітарну допомогу із західних регіонів», – додає Наталія.

Коли вдалося «прилаштувати» протитанкових іжаків, команда зрозуміла, що здатна вплинути на ситуацію.

«Це була наша одна з перших місій, якою ми пишаємося. Чоловік шукав, як довести їх до пункту призначення. Вдалося налагодити логістику. Потім ми вже почали займатися закупівлями: спочатку це були продукти для ресторанів, що залишаються у столиці, щоб нагодувати бійців ЗСУ та тероборони. Потім ми зрозуміли, що діяльність треба розширювати, і зайнялися формою, термобілизною, спальними мішками, каріматами – усім тим, що тут можна дістати», – каже волонтерка.

Наталія зауважує, що це було досить непросто для людини, яка раніше не волонтерила та не є місцевим жителем.

«На Хмельниччині спочатку відреагували з недовірою, бо люди нові, незрозуміло, хто і чого хоче. Все-таки кожен регіон прагне потурбуватися про себе, про своїх хлопців, а тут хтось хоче щось везити на Київ. Мені здається, зараз це питання уже більш-менш вирішене, тому що про нас говорять наші справи, а також люди, які отримали те, на що чекали та розраховували. Тож із цим проблем більше не виникає. Цивільні та військові до допомоги ставляться позитивно. Найбільші складнощі викликають логістичні питання: приміром, якщо вантаж уже в самому Києві – як його розвезти по районах», – пояснює дівчина.

Вона разом із родиною допомагає сім'ям отримати продукти, дитячі товари, одяг, взуття, посуд.

«Щось самі купуємо, щось збираємо, десь просто виконуємо роль трансфера – намагаємося закривати будь-які потреби. Страшно буває кожного дня, як і всім, але найбільше я боюся, коли відправляємо машину: чекаєш, доїде чи не доїде. Особисто мені моторошно думати, що кожна машина може бути останньою, але я себе заспокоюю. Кажу собі, що ситуація контрольована і все буде, поки є сили і добрі люди, які будуть допомагати словом, репостом, копією», – підсумовує Наталія. ■

Валерія ГУРЖИЙ

Фото з архівів героїв статті

Дорога до Великого Дня

Гнешне жытя не иде, а жене. Кед дагде іхаме, фурт призераме ся вышитку, што діе ся на дорозі. Ловиме вшелеякы знакы и уважні іх чытаме, бо хочеме безпечні и шасливі доіхати до визначеной меты. Так роблят аджи росияцкы наїздники, за то українська влада закликала до зниманя дороговказів. Інтернавты аджи створили окупантам спеціальны дороговказы, котрыма підповідают путіновскым варварам (котрым здає ся, же каждая дорога веде до Росії), жебы іхали там, де післано русский корабель.

Чудне, же кед идеме до Великодних Сьвят, не чытаме знаків, котры Христова Церков вікы тому поставила при доїздві дорозі до найстаршого и найважнішого свята. Што рока идеме ньом, але хыбаль недуже з нас хоснує ся ей знаками. Не розумію, чом вышиткы християне, крачаючи церковныма дорогами, уважні не чытают знакы насаджены при дорозі до Великодня. Перед віками вытычыли ей Отці Церкви и сперли міцныма дороговказами, а мы хоц маме очы, часто іх не достерігаме. Маме уха и чуєме, што до нас Церков бесідує, але не принимає Божого блага дармо даруваного каждому человеку. Великден, так як свобода ци воля, сам до нас не приде. Кед Пасха Христова має стати и нашим Великим Дньом, мусиме до ней дійти. Гнешня доба вказує, же до Воли и Свободы треба ся добивати и фурт іх боронити. Христового Воскресіня можна ся діждати, але жебы го пережывати, треба Воскресшого мати в собі.

Дорогом, збудуваном понад тісяч років тому, хоснували наші дідове, она служыты буде нашим внукам. Кажды Великодны Сьвята сут такы самы и разом інакшы, бо обставины сут іншы и мы сме іншы, старшы и мудрішы — дал бы Бог. Великден ест духовным пережытьом, адже дорога до нього не може быти тілесна, війна тіж ей не годна змінити. Часом человек з ней сходит, але хоц бы и віками нхто ньом не крачал, не заросне терньом. Дорога до Великодня ест од віків незмінна, все жеде на духовных путників. Най того рока не буде так, же хоц уха маме, то зас не почуєме, што до нас бесідує Бог в евангелиях, апостолах ци в інших в церкви высьпіваных и выголошених правдах. Кед Бога почуєме серцьом, достережеме дороговказы и дійдеме и до Великодня и то буде справді наш Великій Ден.

Великий Піст дороговказом Великодня

Тогорічний Великден зачынат ся Великим Постом, якого пережываємо. Най справді буде дороговказом, а не лем стримуваньом ся од їдла. Штырьодесятницю (Великий Піст має 40 дни) предкы выдолжали о Мясопусну и Сыропусну Неділю. Того рока путіновскы війска спередили Неділю о Страшнім Суді, адже Мясопусну, бо юж в четвер 24 лютого зачал ся іхній Страшний Суд. Од тых неділь давніше не іло ся мяса и сыра. Для наших предків Великий Піст был справді чысто іншым часом, мож повісти, же чынил іх справжніма веганамы, а декотры з власной и непримущеной воли правы же голодували.

Цофнеме ся в часі до 30 січня, бо впроваджаючом нас юж в Великий Піст была 32 Неділя по Сошестві Сьвятого

Духа. Споминала незрячого человека, котрий фурт стрімил до одной ціли, хотіл відіти сьвіт, в котрім жыє. Добрі чул и знал, што ся наоколо нього діє. Не нарікал на свою долю, на никого не помстувал, Богу тіж не докорял. Не заламувал ся, а надійні добивал ся до Месії, голосно кличучы: *Ісусе, Сыне Давидів, помилуй мене!* (Лк 18, 38). Кед вышиткы го тихали, ищы голоснішше кричал и одержал, о што так шыро и горячо просил Бога. Кед прозріл, пішол за Ісусом. Адже, кед и нас допаде дака біда, вірме, же Бог выйде и нам на зустріч, кед шыро будеме ся до Нього молити о поміч. Путін, хоц ест зрячим человеком, Бога не глядат, з війном приходить на українську землю, вірю, же не зможе заглушыти нашого благаня о мир на Божім сьвіті. Бог чує аджи шепіт нашої зболілой души. Кед прозириме, за Христом идме хоц бы на Голгофу, а воскреснеме. Юж вісем років в ім'я Свободы и Воли Українці несут крест з честю и віром в перемогу. Герої, што лягли під тягаром борбы о Свободу, будут вічні жыти в памяті Самостійной України.

Так гвошли сме в **Неділю Закхея**, человека, котрий в одріжнію од незрячого видит, але перешкодом ест його малий ріст. Наставник митників, знаючи кади має переходити Ісус Христос, выстырмал ся на дерево, хоц знал, же іншы будут си з нього робити сьміхы. На смоковицю вывели го прагніня познання Ісуса. „Побожны” Жыды мали го за нечыстого, бояли ся, жебы його нечыстота не перешла на них. Христос не лем затримує ся при Закхею, так само як при незрячим, але по імени кличе го и в його хжы наказує зрыхтувати си гостину. Ісус, не смотрячы на обуріня и згрішыня Жыдів, иде до зненавидженого през них Закхея. Одшмарений Митар ест незмірно вдячний Богу и обіцює направи вышиткы свої провини. Закхей мінят своє жытя и иде за Христом так як прозрілий, каждый з них иде іншом дорогом, адже и мы глядаїме своей.

Пак пережывали сме **Неділю Митаря и Фаризея**. Жаден з них не ест взірцьом для нашого буденного жытя. Од Митаря можеме взяти того, же все треба ся перед Богом признати до свого гріхопадєня и корити ся, а од Фаризея, же не належит ставляти себе в центрі штоденного жытя, же не можеме інструментальні підходити до віры в Бога. Аджи Боже право буде мертве, кед не Бог або наш брат (котрий ест образом Бога) буде в ним найважніший. Прецін Сына Божого на кресті розпняли в літері права (нибы за то, же Богу хулил). Неділя Митаря и Фаризея вказує, же Бог ест милосерний лем для корячых ся перед Ним, же самолюбам трудно буде гвойти до Небесного Царства.

Неділя Блудного Сына зас вчит нас, же Бог вышиткы свої діти еднако любит, еднако про них дбає, не забыл и о тых, котры од Нього одышли. Блудный Сын ест архетипом вышиткых, котры промарніли, што од Бога дармо дістали. Причта о ним припоминат, же каждый грішний человек, кед зрозуміє свою провину и захоче вернути на дорогу істинны, Милосерний Бог не лем простит вышиткы його провини, а прийме го як свого улюбленого Сына и зрівнят з тьма, котры цілий час вірно стояли при Ним. Сесе тычыт ся тіж росияцкых вояків, котры, прозрівшы на очы, не лем

здают зброю, але аджи пробуют ратувати поранених мирян. Тота неділя вчит нас, же не можеме поводити ся так як старший сын, адже бунтувати ся проти Богу, бо подля нас ест несправедливий. Фурт маме памятати, же: *Незбагнены сут дороги Бога.*

Кондак **Неділі Мясопусной** бесідує о Страшнім Суді и Бога зове Судьом Найправеднішшым. Выжше згадувал ем, же того рока Великий Піст почал ся скорше, о 4 годині четверга по Неділі Блудного Сына. Сонце не зышло ищы, коли блудны сыны путіновской темрявы, гнаны ненавистьом до України и нестямным послухом путіновской брехні, наїхали на боголюбиву Україну. Той неділі інакше звучали слова тропаря: *Єгда прїїдеши, Боже на землю со славою, і трепещут всяческая, ріка же огненная пред судищем потечет, і книги розгибаются, і тайная являються, тогда избави мя од огня неугасимаго, і сподоби мя одесную Тебе стати, Судіє Праведнійшій.* Враг дикий обмывал Україну огненныма ріками, на очах цілого сьвіту брехаючи, же пришол боронити Росиян и Українців перед фашистами и Гамериканамы. Сьвіт віділ Українців, стоячых муром перед ордами Росиян, тайная путіновской брехні явила ся людям цілого сьвіту жыючым в сьвітлі Божой Істинны. Не віділи и не чули ей лем Росияне зо своїм пастырьом. Ци патріярх Москвы и всея Руссії не боїт ся Страшного Суда?

В **Неділю Сыропусну** в кондаку, кличучы до Бога: *Премудрости Наставниче, розуму Подателю, немудрых наказателю и наименьших Защитителю*, думал ем о тім, што Путін творит на Україні. Од понеділка 7 марця почал ся Великий Піст, адже в церквах правлений ест Великий Канон св. Андрея Крицкого. На жаль, не в кажді церкви можеме почути його прекрасны, покаянны молитвы. Того рока треба ся уважні в них вслухати, надыхати ся нима, бо як нигда перше думати нам треба о будучности.

Перша Неділя Посту, котра од 842 рока называна ест **Недільом Православя**, дал бы Бог, жебы на Україні была то Неділя Православя и Миру. Той неділі в тропари бо величаємо Ісуса Христа присутнього з нами през іконы (*Пречистому образу Твоему поклоняємся, Благий...*). Церков того дня голосно бесідує, же поклін оддаєме не іконі яко образowi, а зобразуваному на ній сьвятому. В кондаку величаєме Ісуса и Богородицю: *Неописанное Слово Отчее із Тебе Богородице, описася воплощенієм і осквернивший ся образ в древнее вообразил, божественною добротою сміси [його]: но ісповідающе спасеніє ділом і словом сіє воображаем.* Од Богородици почало ся наше спасіня: *із неяже Бог воплотиися, і младенец быст, прежде вік сий Бог наш: Лоно бо Твое престолом сотвори и чрево Твое просторніє небес соділа. О Тебї радується Благодатная всяка твар, слава Тебї (О Бог радується... заміст Достойно Ест).*

Церков Христова, стоячы на порозі Великого Посту, перестерігат перед волками, котры можут ся вкрасти до Христовой Отары, але перемога ест з нами, християнами. В вечірні, в треті стихирі на Хвалитех, сьпіваме: *День радостный, и веселія ісполненный явися днесь! Світлост бо догмат істиннійших блистает и сіється. Церков Христова окрашена воспавленієм Ікон святых ныні і ізображений сіяїми і єдиноумліє бываєт вірных, богочотенное.* Адже

Церков тішит ся не лем іконами, але и з внутрішньої єдности, з миру. Видиме, же Путін, приходячы з війном, нехотячы приніос Україні внутрішню єдність, лівобережну сцілил з правобережном.

ІІ Неділя Посту то Неділя Паралітика, адже человека, котрий сам не може ся рушыти. В кондаку товды чуєме: *Нынї время ділателное явися, при дверех суд, восстанем убо постоюще, принесем слезы умиленія, милостынями зовуще: согрїшыхом паче песка морскаго, но ослави, Содітелю всіх, яко прїїмем нетлінныя вінцы.* Евангелия підповіст, же не треба тратити надії, же аджи товды, коли більшіст люди годит ся з програном, мы маме вірити Богу. Робме так як тых штырьох приятели паралітика, котрых не затримал натопп люди. Розобрали кавалчык повалы и опустили свого приятеля перед Ісуса, не шкодуїме рож, кед міста горят. Як таких друзів будеме мати, то хоцкі дака біда нас допаде, заведут нас до Господа Бога - Дохтора вышиткых. Товды зможеме під пазуху взяти постіл, з яком звязала нас недуга и Божьма стежками гвойдеме в вільне и спокійне жытя. Дякувати Богу Україна має таких друзів, вірме, же стане з воєнных попелів ничым мітичний фенікс.

Третя Неділя Посту, адже **Крестопоклонна**, того дня Церков звертат увагу на значыня креста и нагадує мі стару молитву: *Крест надомном, крест підомном...* Крест все має нам нагадувати, же велич Бога проявлят ся в просторі понад людскім, не зрозумілым для нас. Справді великий ест тот, хто думат о інших, дбає о благо вышиткых люди, а не лем о величания себе и свое благо. Того рока тропар той неділі звучит міцнішше. Кед засьпіваме: *Спаси, Господи, люди Твоя, і благослови достояніє твоє, побіди благовірному імператору нашему на сопротивны даруя, і Твоя сохраняяй крестом Твоім люди*, віділ буду Президента, котрий ест справжнім імператором вышиткых Українців. Гнеска цілий сьвіт видит, же добрий Бог дал му тілко силы, жебы мужні стоял проти москальського потопу. 26 лютого выповіл знаменны слова:

Всім доброго ранку, Українці!

Зараз в мережі дуже багато з'явилося фейкової інформації, що немов я закликаю нашу армію складати зброю. Значить так..., я тут. Ніякої зброї ми не складемо. Будемо захищати нашу державу, тому, що наша зброя то наша правда, наша правда в тому, що це наша земля, наша країна, наші діти і ми все це будемо захищати.

Ось і все.

Ось це... є... те, що я хотів Вам сказати.

Слава Україні!

Голосил іх на кївській улиці, вышиткым вказал, же не втіче. Слова и тембр голосу барз дуже не бесідуєт, кед видиш ищы спокійне и погідне лице Президента, не боїш ся жадного дикого врага. То так якбыс чул церковне торжественне: *З нами Бог, разумійте языци...*, адже комо маме ся бояти?

Вірю, же крест, котрий несе Україна, погасит огненне оружя варварів, же зотре з української землі каїновий гріх. Вірю, же погыблы герої почуют: внидите паки в рай, а переможці будут спокійні жыти в вільні Україні. ■

Марко ПОСТІВ-ЯРУГА

Історія

Фото із книги «Українська гімназія в Чехословаччині», Прага-Ржевниця 1932 р.

Українська середня освіта в Чехословаччині

На початку 1920-х років за кордоном, головним чином в сусідніх країнах – Польщі та Чехословаччині, опиняється багатотисячна маса українських емігрантів. Були це в основному колишні військові Армії Української Народної Республіки (УНР) та Української Галицької армії, інтерновані в польських та чеських таборах, а також цивільні. Були серед них і діти, зокрема, в таборах інтернування військових. Вони не могли існувати поза освітньою системою. Тому у січні 1921 р. постала Школа українських пластунів в таборі в Щипйорно. Детально про українську школу в таборі інтернованих читайте в «Нашому слові» № 3 від 17 січня 2021 р.

Школа проіснувала до кінця 1923-го, оскільки у зв'язку з ліквідацією табору, довелося закрити її. Частина учнів розмістили в польських притулках, іншу – перевезли за допомогою Британського Допомогового Комітету до Франції на роботу. Від повного закриття школу врятував дозвіл чеської влади на її переїзд до Чехословаччини (ЧСР).

18 грудня 1923 р. 29 дітей-пластунів разом із двома учителями – Іваном Кобизьким та Марком Хлюром привезли до Праги. Тут їх розмістили при так званій «Переходовій Станиці» Українського Громадського Комітету (УГК) в окремому «Інтернаті дітей-сиріт». Бараки для цієї мети виділив Чеський Червоний Хрест, який також забезпечив опалення, інвентар і опікувався санітарно-медичною справою інтернату. Тут діти й продовжили навчання.

Ось як згадує про переїзд до Чехословаччини один із очевидців – Гриць Хоменко: «Після свят розпочалась в бараці наука. Згодом отримано дозвіл на організацію Української Реальної Реформованої Гімназії, в якій почалася наука на Кармелітській вулиці, недалеко Тиршового дому в народній школі. Старших учнів приділено до двох матуральних груп гімназії, молодшу «шпану» до нормальних класів. В цьому приміщенні проводилися лекції Українського Педагогічного Інституту та Матуральних курсів (для осіб, які не мали документального підтвердження про закінчену середню освіту, з програмою реальних шкіл для української молоді, що прагнула здобути середню освіту та після їх закінчення отримати диплом, що визнався в країні перебування – прим. автора) при цьому Інституті. Навчання відбувалось завжди від 2-ої по обіді. Кожний четвер навчання проходило на Кшеменцовій вулиці в приміщенні чеської гімназії. Ось так Школа Українських Пластунів в таборі перейняла назву Української Реальної Реформованої Гімназії в Празі».

При матуральних курсах у вересні 1924 р. були відкриті два підготовчі класи, до яких вступили і діти-сироти з Щипйорнського табору. Після ліквідації курсів, з їх підготовчих класів

та Школи українських пластунів була сформована гімназія. Саме тоді Український високий педагогічний інститут імені Михайла Драгоманова взяв школу під свою опіку і перетворив її на Українську Реальну Реформовану Гімназію (УРРГ). Це відбулось завдяки сприянню Міністерств освіти та закордонних справ ЧСР, які дозволили заснувати українську гімназію за зразком чеських реформованих реальних гімназій.

З початком 1925/26 шкільного року гімназія була повністю сформована. Кількість учнів гімназії за всі роки її існування коливалась в межах 100 осіб. Було це пов'язано і з обмеженими фінансовими можливостями, а також і здатністю самого навчального закладу вмістити більшу кількість учнів.

Навчання проходило в приміщеннях чеських шкіл. Кількість учнів зростала, при чому більшість із них жила в інтернаті. У зв'язку з цим, швидко постало питання про нове помешкання, більш просторе, яке б відповідало всім санітарно-гігієнічним нормам. Умови проживання в інтернаті на так званій «Переходовій Станиці» стали дійсно випробуванням для учнів. Але оскільки їх більша частина була вихідцями із Школи українських пластунів з табору в Щипйорно, то особливо ніхто не нарікав. Один із них залишив спогади про перебування в інтернаті в Празі: «Інтернат займав три кімнати: одна для «шпани» (10 ліжок), друга подвійно більша для довго-штаників. Біля кімнати старших була маленька кімнатка професорів Кобизького і Хлюра. Довгий коридор з'єднував обі кімнати з третьою найбільшою, де ночували клієнти «переходової станиці» УГК. Ця кімната була для тих, яких в перших роках «української» Праги не бракувало: студенти, шукачі роботи, нез'ясованого типу люди, що прибували до Праги на стало чи переходно. Від УГК вони за безцінь отримували можливість переночувати, а в ідальні «Українська Хата» та «Малостранський» площі ковтнути борщику чи чогось ліпшого на зубок».

Зрозуміло, що старе помешкання інтернату не відповідало вимогам для нормального життя та навчання учнів.

Пошуки недорогого приміщення в Празі були безуспішними. І тільки у листопаді 1927-го вдалось знайти відповідне помешкання в Ржевничах, за 25 кілометрів від Праги. Тут було орендовано три будинки під інтернат: один для дівчат, а два для хлопців. Місцева Шкільна Рада та Громадський уряд (влада міста) дозволили для навчання використовувати помешкання ржевницької народної школи.

В інтернаті мешкали як діти-сироти, так і учні, родини яких жили далеко від гімназії. Тут дітей забезпечували всім необхідним (одяг, харчування, матеріали для навчання тощо). Крім того, серед учнів гімназії були діти батьків, що загинули під час національно-визвольної боротьби 1917 – 1921 рр., або батьків-інвалідів, які не мали матеріальних засобів, щоб утримувати власних дітей, також чималу частину серед учнів становили діти політичних емігрантів. Більшість із згаданих категорій не мали достатнього матеріального забезпечення і тому частково або повністю гімназія, а також громадські і урядові організації взяли на себе опіку над такими дітьми.

Ще однією категорією учнів були вихідці із західноукраїнських земель, найперше – Закарпаття і Пряшівщини, а в подальшому – особливо в першій половині 1930-х років – Галичини, Волині і Буковини. Тут можливості отримати україномовну середню освіту були в більшості своїй позбавлені українські діти через політику держав, до складу яких входили ці землі. Цікавою особливістю стало те, що починаючи із 1930-х років кількість учнів із змішаних українсько-чеських та українсько-словацьких родин зрівнялася із дітьми політичних емігрантів та вихідцями із західноукраїнських регіонів.

Часто діти із змішаних родин погано володіли українською мовою, але уже після року навчання в гімназії не тільки майже вільно говорили українською, але і активно долучалися до національного культурного життя. Загалом, для таких учнів наявність інтернату була життєвою необхідністю.

Власне, найбільша частина коштів виділялась на утримання інтернату гімназії. Сам інтернат складався із

трьох приміщень (в період перебування гімназії в Ржевничах): два для хлопців, кухня та дві ідальні, у третьому мешкали дівчата. За учнями сліdkували вихователі: чоловіки та жінки. До їх обов'язків входив нагляд за дотриманням порядку, підготовкою учнів до занять та організація позашкільного життя.

Освітній процес провадився відповідно до програм чеських закладів, але із українським наповненням. Так, Педагогічна рада гімназії взяла за основу програму чеських реформованих реальних гімназій. Таким чином її випускники отримали право вступу до всіх вищих навчальних закладів не тільки ЧСР, але і за кордоном. В свою чергу, до гімназії приймалися діти віком 10-14 років, з попередньою чотирикласовою підготовкою загальної школи. На 1933 структура УРРГ становила 8 класів. Умови прийому до 1-го класу були наступні: «а) приймаються після іспиту, діти (хлопці і дівчата), яким у 1933 р. виповнилося 10 років; б) дитина мусить мати попередню освіту, що відповідає 4-м класам народної школи; в) діти мусять, по можливості, вміти читати і писати по-українськи».

Одна із учениць гімназії, Наталія Наріжна – дочка Симона Наріжного, засновника і директора Музею визвольної боротьби в Празі, ось як згадувала про своє перше знайомство із гімназією: «Мені було одинадцять років, коли я вперше зустрілася із цією небувалою і для мене дуже дивною школою. В понеділок 3-го вересня, перед восьмою годиною вранці, зайшли ми з батьком у приемне подвір'я. Там зустрів нас високий, сивоголовий пан. Він взяв мене за руку і спитав, як я називаюсь. «Наталка Наріжна», – відповіла я, задираючи голову майже аж на виворіт, щоб подивитися високому панові в обличчя. «А дробі знаєш?» «Знаю,» кажу, а сама думаю: «Що за дивна людина! Такий старий, а ще не знає дробів!» Сивоголовий пан, що не знав дробів, був професор доктор Іван Шлендик, колишній лектор на математичному відділі Українського високого педагогічного інституту імені Михайла Драгоманова в Празі, найвищий ростом і найбільше мною люблений член гімназійного штату... Ученицею Української Реальної Гімназії я стала у 1933-му році. Я не ходила до першої класи, а відразу після спеціального іспиту з усіх предметів, пройдених в першій класі, опинилася на другому році».

На прикладі Української Реальної Реформованої гімназії в ЧСР ми бачимо, що українська (не просто україномовна, а саме – українська) освіта, заснована на національній традиції, існувала за кордоном у міжвоєнний період. В основу її діяльності було покладено програму чеських реальних реформованих гімназій, але із українським наповненням. Тобто, структура навчального закладу становила 8 класів, чеською мовою викладалася, відповідно, сама чеська, та кілька дисциплін пов'язаних з історією та географією Чехословаччини. Всі інші предмети – українською мовою. Випускники гімназії в подальшому отримували змогу вступити до вищих навчальних закладів як ЧСР, так і за кордоном. Це свідчило про високу якість освіти, що надавалась в гімназії. А сама УРРГ стала унікальним в міжвоєнній Європі закладом української середньої освіти. ■

Стаття підготовлена за матеріалами українських та чеських архівів

Олена ГУМЕНЮК

ПОРАДИ ПСИХОЛОГА

Варто непомітно приглядатися до гостей, аби розуміти їхні потреби

Війна породжує психологічні травми у тих, хто її пережив. Варто про це пам'ятати, коли ми зустрічаємося з українськими біженцями у Польщі. А якщо хочемо допомогти, то треба вміти подбати й про власний психічний комфорт.

Стресовим місцем може бути вже перший прийомний пункт. Важливо, аби він не нагадував візуально бомбосховищ чи військових казарм, а також аби там працювало якнайменше людей у військовій формі. У випадку дітей — добре було би, щоб у школах не звучали навчальні сигнали тривоги. Спеціалістка з допомоги у складних життєвих ситуаціях, тренерка і педагогиня Люцина Кіцінська (*на фото*) дає кілька вказівок щодо перших контактів з людьми, які втікають від війни. Вона рекомендує не питати про основні потреби, а просто їх забезпечити. Тому варто підготувати харчі, гігієнічні продукти та місце для сну. Водночас не треба поспішати з наступними питаннями — краще дати одне одному час, аби краще познайомитися.

Не варто також одразу переходити до вивчення польської мови. Полякам бажано продемонструвати відкритість і самим вивчити декілька фраз україн-

Foto z porozmawiamy.edu.pl

ською. Для біженців це стане сигналом, що не лише вони мусять пристосовуватися до нових умов. «Варто непомітно приглядатися до гостей, аби розуміти їхні потреби», — говорить Люцина Кіцінська. Ці люди, до прикладу, часто можуть казати, що не потребують лікаря, однак це треба контролювати і за необхідності подбати про таку допомогу. Евакуйовані можуть не повідомляти про багато проблем, бо не хочуть завдавати клопоту господарям.

Варто також пам'ятати, що реакцією на травматичний досвід може бути вживання алкоголю чи наркотиків, чи, з іншого боку, посилені релігійні. Ще одна можлива позиція — «зробіть за

мене все, бо я страждаю». «І ми, і гості маємо усвідомлювати, що минулого вже не змieniш. Але сьогодні — можна», — говорить Люцина Кіцінська. На її думку, не варто зосереджуватися і на власному безсиллі щодо зупинки агресора. Все ж таки кожен із нас може вплинути хоча би на те, аби Росія сильніше відчувала наслідки економічних санкцій. Так, можна бойкотувати фірми, які досі не перестали діяти у РФ.

Не треба також постійно пропонувати щось з'їсти, але варто заохочувати гостей самим готувати якісь страви — такі, як люблять вони або їхні діти. Це повертатиме їм суб'єктність і відчуття контролю над своїм життям. Найсильніші емоції у нас завжди викликають діти, але перед тим, як дарувати їм планшети чи смартфони, варто порадитися з їхніми батьками чи опікунами. І роблячи фотографію для фейсбуку під назвою «я і моя українська сім'я», варто пам'ятати, що гості можуть посміхатися, але фактично — відчувати, що їхню приватність порушили. «Варто поводитися так, як би ми самі хотіли, щоб з нами поводитися у чужій державі після втечі від війни», — відзначає Люцина Кіцінська. Також обов'язково треба обмежувати поширення інформації, яка може травмувати евакуйованих, бо

людський мозок завжди реагує на це як на актуальну і близьку дійсність. Тому слід до мінімуму скоротити час прослуховування чи перегляду новин.

Свої виклики й потреби є і в активістів, які допомагають іншим. Вони повинні випрацювати способи боротьби із власними емоціями. При цьому вже видно, що сильний стрес, пов'язаний з війною в Україні, супроводжуватиме людей ще довго. Тож активісти, які хочуть допомогти, мусять діяти за принципом, про який розповідають під час авіаперельотів: спочатку одягти кисневу маску на себе, а потім — на інших. У таких ситуаціях варто спостерігати за процесами, які відбуваються у нашому тілі, й усвідомлювати його реакції. Важливо навчитися правильно дихати, не завадити також фізична активність. Ще одна рекомендація говорить про встановлення меж допомоги. Людина повинна вирішити, що може зробити особисто, а чим можуть зайнятися інші. Варто також організовувати зустрічі для обміну досвідом і створити щось на зразок «групи підтримки». Загалом психологи відзначають, що наш страх є тим, що спонукає нервову систему і тіло діяти. У таких ситуаціях народжується емпатія, тому ми можемо використати ці ресурси для допомоги іншим. Зокрема, на такі механізми спирається нинішня активність незліченної кількості волонтерів у Польщі.

Про свої рекомендації Люцина Кіцінська розповіла на тренінгу для працівників органів місцевого самоврядування, який провів Фонд розвитку місцевої демократії. ■

Народний університет – спосіб активізувати місцеві спільноти

На півночі Польщі може утворитися Прикордонний народний університет, який сприятиме розвитку зацікавлень та вмінь місцевого населення. У програмі є також використання багатокультурного потенціалу регіону, що може бути цікавою пропозицією для нашої громади.

Створити такий університет хоче товариство Вармінсько-Мазурських гмін прикордоння, яке було утворене у 2019 році і об'єднує десять сільських гмін від Бранева до Дубенінок. Варто відзначити, що в кожній з них живуть українці. Вони своїми багатолітніми культурними заходами давно «вписалися» у краєвид тих місцевостей. Потенціал і перспективність товариства високо оцінив, зокрема, віце-маршалок Вармінсько-Мазурського воєводства Мирон Сич, який брав участь у прийнятті розробленої товариством Стратегії розвитку прикордонних територій. Саме в цьому документі серед пріоритетів є записана співпраця з нацменшинами.

Заяву на створення університету до державного грантодавця товариство подало наприкінці лютого. Його голова і водночас вїт гміни Барцяни Марта Камінська хоче створити в Осередку української культури в Асунах один з філіалів університету. «Щоб це стало можливим, ми подали заяву до програми «Польський лад» на ремонт і модернізацію будинку осередку», — відзначає вона. Марта Камінська тішиться, що оновлений будинок створить кращі умови для організації відомого в регіоні українського заходу — Сільські гуляння в Асунах. Вїт підкреслює, що у разі підтримки університету з боку державного донора в Асунах можуть з'явитися

інструктори з рукоділля, малярства, агротуризму, готування традиційних страв або творення комп'ютерної графіки. Все залежатиме від потреб тих, хто зголоситься в опитуванні, яке планують провести в межах проекту. Тому голова товариства заохочує й українських мешканців до активної участі в опитуванні та передаванні своїх пропозицій.

Як на практиці функціонує така структура, члени товариства вивчали в рамках візиту у Кашубському народному університеті в селі Вежица (Поморське воєводство). Його голова Маріуш Мувка переконав, що діяльність такої установи ґрунтується на добровільній участі дорослих осіб. Кашубський університет визначає себе також як неформальний центр освіти дорослих людей. Неформальність означає, що тут не займаються освітою, яка підкріплюється сертифікатами чи документами для підтвердження професійної кваліфікації.

«Насправді ми займаємося „м'якими компетенціями“ — комунікацією, особистим розвитком, вмінням працювати у команді, розумінням багатокультурності чи належною оцінкою народної спадщини», — відзначає Маріуш Мувка. Якраз у випадку їхньої установи важливим моментом є промоція кашубської культури назовні та створення умов для збереження ідентичності в самій громаді кашубів. Голова університету зауважує, що в місцевих сільських спільнотах є набагато більше, ніж може здаватися, людей, які займаються різними формами мистецької активності. Завданням університету є створити простір для них і їхньої творчості. Народний університет у своїй діяльності постійно має також звертатися до людей із запитанням про те, що їм потрібно. Є ті, хто цікавиться рукоділлям,

мистецтвом, історичною спадщиною, розповідями про минуле тощо. «Ми не накидаємо тем. Якщо люди говорять, що потребують занять з психології, то організуємо зустріч з такими експертами», — пояснює Маріуш Мувка. До речі, вивчення потреб локальних спільнот дещо обмежує те, що найактивнішими є як правило жінки. Складніше отримати відповіді від чоловіків та молоді.

Що цікаво, кашубський університет має тісні зв'язки з місцевими українцями — як нацменшиною, так й представниками нової еміграції. Партнером у багатьох ініціативах є гурток Об'єднання українців у Битові. Університет реалізував також чимало проектів на заході України. Перші були пов'язані з переданням польського досвіду адміністративно-територіальної реформи. Це дозволило представити багато народних митців, яких потім запрошували на майстер-класи в університеті. Так народилися, зокрема, кашубсько-польсько-українські мистецькі пленири чи курси писання ікон. Нещодавно заняття з ковальського мистецтва в університеті проводив майстер з України.

На Кашубах можна було знайти багато натхнення, але, на думку учасниці візиту Романи Вашак, північні гміни не повинні зосереджуватися на копіюванні. «Народний університет характеризується тим, що треба діяти самостійно і робити те, що нам потрібно», — відзначає пані Романа. За її словами, якщо знайдуться люди, які захочуть годівлю корів замінити на виробництво сиру, то університет мав би їм допомогти у цьому, організуючи відповідні курси. Опікун товариства і проекту, експерт Об'єднання польських міст Радомир Матчак, у свою чергу, стверджує, що зараз на північному Прикордонні у місцевих громадах бракує лідерів та акти-

вістів. «Ми придумали скористатися досвідом інших. Народні університети — це довгострокова формула, що дозволяє інвестувати в людей, які потім працюють з іншими людьми. Ми створюємо мобільну команду тих, хто мав би реагувати на зацікавлення різних людей в різних регіонах Пограниччя», — говорить Радомир Матчак.

Комуś могло б здаватися, що в не надто багатому регіоні більш корисно було б видати гроші на дороги, ніж творення народних університетів. «Університет — це довгострокова інвестиція. Вона не принесе таких швидких результатів, як ремонт дороги чи побудова очисної станції. Але ці завдання ніяк себе не виключають», — відповідає на цей сумнів Радомир Матчак. Також, за його словами, дороги і народний університет можуть створити суміш, яка заохотить повернутись туди людей, які виїхали за працю та освітою, або притягнути зовсім нових мешканців. Корисно було б, якби серед них були й члени нашої громади.

Візит членів Об'єднання Вармінсько-Мазурських гмін Прикордоння відбувся до війни Росії проти України. Зараз усі гміни на своїй території займаються зборами матеріальних і грошових пожертв, приймають біженців, організують концерти та благодійні турніри з метою підтримки України. Ті, хто бажає приєднатися, знайдуть інформацію на офіційних сайтах гмін та їхніх сторінках у фейсбуці. До підтримки України приєднався й Кашубський університет, закликаючи допомогти українським артистам з Новояворівська, з якими університет співпрацює. ■

Сторінку підготував
Григорій СПОДАРИК

ГРОМАДА

Дім без стереотипів та бар'єрів

Чергові роковини депортаційної акції «Вісла» знову навіюють серед нашої громади думки про польсько-українське поєднання. Це болюче питання, особливо для людей літнього віку, яким зараз понад 80 років – вони зазнали кривди у той жакливий час. Саме виселення – це одне, але важливим є те, що сталося після вигнання, коли їм довелося жити у зруйнованих, покинутих колишніми німецькими мешканцями будинках у північних та західних регіонах Польщі. Не раз доводилося чути або читати на ламах «Нашого слова» їхні розповіді про голодні місяці після виселення, коли треба було цілими днями працювати у полі наймитами у сусідів-поляків за кошик гнилої картоплі.

Онуки переселенців у 3 або 4 покоління уже не відчують так сильно цієї травми. Для них питання польсько-українського об'єднання – це не проблема.

Утім, у Пралковицях неподалік Перемишля сестри-служебниці знайшли простір для діалогу та порозуміння скривджених історією людей похилого віку – поляків та українців, яким випали на долю складні випробування.

Там зараз мешкає до 60 осіб – кожен в окремій кімнаті або по двоє. Є також кілька жінок із дітьми, які виїхали з України через війну.

Сестра Анна-Ірина Дрозд ССНДМ — директорка Екуменічного дому соціальної допомоги

Наш дім є свідченням солідарності між українцями та поляками, яку ми зараз бачимо у допомозі біженцям, постраждалим внаслідок агресії Росії. З першого дня війни це було дуже добре помітно в Перемишлі. Ми також підтримуємо матерів, які вимушені залишити все і захищати найцінніше – своїх дітей. Уже у п'ятницю, 25 лютого, ми прийняли у себе вагітну жінку, а в суботу в неї народилася донь Софійка.

Кожен день з'являються нові евакуйовані. Вони мають затишне місце для ночівлі, харчування, все необхідне для гігієни, проживу для маленьких діточок, одяг на кожен розмір. Першу допомогу ми отримали від працівників дому, друзів, знайомих, жителів Перемишля й околиць. До акції долучилися багато людей. Ми щиро вдячні польському суспільству, яке з широко відкритими обіймами приймає біженців з України, що справді потребують нашої підтримки.

Ідея створення Екуменічного дому соціальної допомоги з'явилася у 1992 році. Після відновлення структур УГКЦ у Польщі чин Сестер-служебниць Непорочної Діви Марії (ССНДМ) врешті зміг створити свій проєкт. Ідея пов'язана із багаторічним досвідом праці монахинь серед німецьких та хворих. Тут варто зазначити, що до цього часу сестри опікувалися державними установами: лікарнею в Холмі, санаторіями в Адамполі і Госьєрадові, будинками опіки для важкохворих дітей в Матчині та для дорослих в Янові-Любельському.

Увесь цей досвід був поштовхом для створення власного осередку для літніх людей – як для українців, так і для по-

ляків. Особливо активно цим займалися сестри Софія Лебедович (теперішня генеральна настоятелька ордену), Мирослава Скіба, Василя Чикало, Анна Дрозд. Натомість співініціював проєкт митрат д-р о. Стефан Батрух із Любліна.

Акція «Вісла» була для українців ще одним трагічним і дуже болючим досвідом ХХ сторіччя. Теперішні події, зокрема війна з Росією, підтверджують історичну українську перспективу. Саме через це сестри-служебниці вирішили створити не лише новий осередок, але й місце, де українці зможуть почувати себе вільно – як удома. Ми хотіли зробити щось, що сучасною мовою можна було би назвати «добробутом душі».

Дихати на повні груди

Це означає дати можливість вільно спілкуватися українською мовою, підтримувати рідні традиції, брати участь у богослужіннях східного обряду, тобто дозволити людям «дихати на повні груди» як повноцінним громадянам Польщі української національності.

Досі ми опікувалися літніми і немічними людьми по різних селах у Польщі, бачили їхні страждання, непевність та страх. Тому ми хотіли створити на їхніх рідних землях місце, де вони би не боялися зізнатися у тому, що є українцями. І, думаю, нам це вдалося.

Мені згадується один випадок: одна жінка прийшла до нас, аби ми взяли під опіку її важкохворого батька. Його останнім бажанням було переїхати до осередку, який ведуть сестри у Пралковицях. Вона не розуміла, звідки взялася така вимога, але хотіла виконати останню волю батька. Він був у нас дуже недовго, але лише тоді зізнався доньці у тому, що є українцем. Можливість бути серед своїх дозволила йому скинути з пліч багатолітній великий багаж страху. Він зрозумів, що на решті може почуватися вільно, і висловив бажання, аби його поховав греко-католицький священник. Так і сталося.

Трагічна воєнна і післявоєнна історія, яка зачепила як українців, так і поляків, залишила глибокі травми у свідомості обох народів. Але я переконана, що з віком людина вчиться

менш емоційно ставитися до різних подій, але також краще бачить, що ми всі – як люди – близькі одне одному.

Безперечно, попри труднощі, наші суспільства глибоко і щиро зацікавлені в польсько-українському примиренні, яке сьогодні має різні виміри.

Діяльність Екуменічного дому поєднує всесторонню медичну опіку та дії, спрямовані на те, що ми називаємо «добробутом душі» – це два тісно поєднані аспекти, що доповнюють одне одного.

У нашому домі люди мають усі шанси для того, щоби наново віднайти добрі почуття як до себе, так і одне до одного, до своїх сусідів. Не можна любити інших, якщо не любиш себе і свого минулого. Наші жителі – це, звичайно, громадяни Польщі, але серед них є представники різних національностей і конфесій. Вони, почувавшись вільними, знову віднаходять свою ідентичність.

Варто додати, що від 2000 року при Екуменічному домі соціальної допомоги діє також Капітула польсько-українського примирення.

Безбар'єрний простір

Це – не тільки відповідне облаштування будинку, аби в ньому було зручно пересуватися людям із особливими потребами. Це передусім простір духовності і близькості людей різних національностей.

Це домашня атмосфера, добрі, теплі умови; це відповідно підготовлений персонал, який усвідомлює потреби жителів цього дому і шанує їх незалежно від національності.

Важливо створити можливість для зустрічей, спілкування, молитви. Усі наші мешканці разом відзначають свята – як церковні (за григоріанським і юліанським календарями), так і дер-

жавні. Беруть участь у різних культурних заходах, у богослужіннях польською та українською мовами, бо для віруючих Бог один.

Ми бачимо їхню взаємну підтримку – попри те, що хтось народився в Станіславові (сьогоднішній Івано-Франківськ), а хтось – родом із Перемишля.

Це створює духовну площину для порозуміння, дозволяє мешканцям долати травми, які вони пережили у молоді роки. Сьогодні вони розуміють, що війна та конфлікти – це трагедія. Жертвами цього, як бачимо зараз, стають невинні люди, родини, які жили і хочуть жити у добрих відносинах із сусідами.

Жителі нашого дому є живим свідченням того, що українці та поляки можуть бути поруч без ненависті, упереджень та стереотипів. Адже у їхній пам'яті залишилися також гарні спогади про спільні родинні зустрічі, незабутні святкування.

Попри все минуле, греко-католики, православні, римо-католики, євреї, протестанти – всі вони на схилі літ зараз хочуть бути разом, бо така природа людини.

Екуменічний дім відкритий до представників різних конфесій, національностей, а його ціллю є об'єднувати людей. Поляки та українці – це сусідні народи, яких поєднує культура, традиції, родинні зв'язки і багато інших чинників. Наше майбутнє ми будемо на тому, що єднає, – і це наша головна ціль.

Важливою частиною нашого проєкту є також залучення молоді. Це передусім учні «шашкевички» з Перемишля, а також із навколишніх населених пунктів – Красічина, Ольшан. Тут виник спонтанний молодіжний волонтерський рух. Ці люди не хочуть дивитися тільки у минуле, вони прагнуть працювати над новим майбутнім. Ми разом творимо нові картини нашої спільної історії.

Один день мешканця Екуменічного дому

День починається з літургії у храмі Божого Милосердя, що знаходиться всередині дому. Її служить капелан о. Микола Костецький, канцлер курії.

Після сніданку можна піти на реабілітаційні процедури, взяти участь у терапевтичних та інтеграційних заняттях або майстер-класах. Також наші жителі користуються бібліотекою, проводять час разом. Тим, хто є менш самостійним у побутових питаннях, допомагають наші працівники. У нас є і лікарські консультації.

Після обіду жителі дому проводять вільний час згідно з власними бажаннями. Так, можна відпочити у внутрішньому дворіку. Це також пора для відвідин знайомих, рідних, приятелів. У суботи та неділі у нас працює кав'ярня.

Кожного дня о 16.30 усі охочі мають можливість взяти участь у молитві. Ми організовуємо культурні заходи, зустрічі з молоддю, вистави, концерти.

Підсумовуючи, слід сказати, що наш дім не тільки задовольняє потреби людей у найбільш крихкі моменти життя, але й дає надію, що навіть у цей час ми можемо відчувати радість, що ми – частина більшого добра.

Ми також показуємо, що польсько-українське примирення вже відбувається завдяки силі людського духу і мудрості українського та польського старшого покоління, які завдяки життєвому досвіду вже до цього готові.

Проживання в такому домі соціальної допомоги, згідно з польськими законами, оплачує сам мешканець (70% його пенсії), а решту покриває його родина або місцевий державний осередок соціальної допомоги. ■

Ігор ЩЕРБА

Фото з архіву сестри Анни-Ірини Дрозд

Chcesz pomóc Ukrainie, a nie wiesz jak?

Ваші знайомі питають, як можна допомогти Україні зараз? Ми зібрали кілька інституцій і організацій, які варто підтримати. Подаємо польською мовою, щоб ви могли показати їх друзям-полякам.

Związek Ukraińców w Polsce (ukraincy.org.pl) zbiera pomoc finansową na rzecz Ukrainy oraz pomoc uchodźcom wojennym z Ukrainy. Nie zbieramy innej pomocy humanitarnej (odzież, pożywienie, środki medyczne).

Pomóż Ukrainie wpłacając darowiznę na wydzielony rachunek bankowy:

Związek Ukraińców w Polsce Zarząd Główny, ul Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

Konto PLN: **PL 91 1160 2202 0000 0005 1892 0357**

Konto EURO: **PL 03 1160 2202 0000 0005 1909 3922**

Konto USD: **PL 56 1160 2202 0000 0005 1909 4617**

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A., ul. Stanisława Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Z dopiskiem **Pomoc Ukrainie!**

Ścisłe współpracujemy z Ukraińskim Domem w Warszawie: ukrainskidom.pl.

Na tej stronie można: ► zgłosić realną pomoc uchodźcom ► zgłosić swój udział jako wolontariusz ► przekazać pieniądze na pomoc Ukrainie lub uchodźcom

Ukraiński Dom: całodobowa gorąca linia +48 727 805 764

Darowiznymozna dokonać w formie przelewu na podany nr konta:

Fundacja „NaszWybór” ul. Zamenhofa 1, 00-153 Warszawa

PL 39 1440 1387 0000 0000 1295 6509 Swift: BPKOPLPW

#RAZEM_POMÓŻMY_UKRAINIE – Szczeciński oddział Związku Ukraińców w Polsce prowadzi zbiórkę i apeluje o wsparcie do wszystkich chętnych osób.

Nr konta: **20 1090 1492 0000 0001 4312 2731** z dopiskiem „dla rannych” lub „dla dzieci”.

Komitet Społeczny „Razem z Ukrainą”, ul. Leśna 1, 11-200 Bartoszyce

Nr rachunku **35 2030 0045 1110 0000 0338 2350**

Narodowy Bank Ukrainy zdecydował o otwarciu specjalnego konta do zbierania funduszy na wsparcie Sił Zbrojnych. Decyzja ta została podjęta w związku z wprowadzeniem w Ukrainie stanu wojennego i zbrojną agresją Federacji Rosyjskiej.

Szczegóły oficjalnego konta specjalnego **UA843000010000000047330992708** :

Konto jest wielowalutowe.

EUR euro:

SWIFT Code NBU: NBUA UA UX, DEUTSCHE BUNDESBANK, Frankfurt

SWIFT Code: MARKDEFF, Account: 5040040066, IBAN DE05504000005040040066

Wilhelm-Epsteinn-Str 14, 60431 Frankfurt Am Main, Germany

Numer konta: **UA843000010000000047330992708**

dolary amerykańskie USD:

SWIFT Code NBU: NBUA UA UX, JP MORGAN CHASE BANK, New York

SWIFT Code: CHASUS33, Account: 400807238 383 Madison Avenue, New York, NY 10179, USA

Numer konta: **UA843000010000000047330992708**

funty brytyjskie GBP:

SWIFT Code NBU: NBUA UA UX, Bank of England, London, SWIFT Code: BKENGB2L, Account: 40000982

Threadneedle Street, London EC2R 8AH, UK

Numer konta: **UA843000010000000047330992708**

Come back alive. Organizacja w Ukrainie, która współpracuje bezpośrednio z dowództwem i personelem jednos-tek wojskowych, kupuje kamery termowizyjne na podczerwień, gogle noktowizyjne, opatrunki hemostatyczne itp.

IBAN Code (Euro) **UA093052990000026004025029786**

IBAN Code (US Dollars) **UA173052990000026009035028620**

JSC CB „PRIVATBANK”, 1D HRUSHEVSKOHO STR., KYIV, 01001, UKRAINE

Bank SWIFT-Code PBANUA2X

ШАНОВНІ ДРУЗІ!

Кожного дня через перемиський вокзал проходить більше 10 тисяч осіб, які тікають від війни у своїй країні. Вони потребують інформації та підтримки. Тому потрібна Ваша допомога!

Приймемо волонтерів!

робоче місце	– волонтер/ка – перекладач/ка
початок і час роботи	– негайно, після узгодження
місце роботи	– Перемишль, залізничний вокзал/Народний дім
звітуння	– перед координаторами волонтерів
головна мета	– переклад, надання ключової інформації, покращення комунікації біженців з України.

Опис проєкту:

Від початку збройного нападу Росії на Україну наша установа організовує допомогу українцям, які шукають безпеки у Польщі. Ми керуємо роботою біля 500 перекладачів, які працюють на громадських засадах. Вони працюють на залізничному вокзалі в Перемишлі – допомагають покращити спілкування, підтримують і вказують подальші дії і можливості. В Українському домі є Громадський пункт інформації та допомоги Україні. Це місце, де можна отримати інформацію та відпочити (80 місць), з окремим простором для дітей та місцем праці для журналістів. Тут також потрібна волонтерська допомога!

Ваші завдання:

- передавати біженцям інформацію про доступний транспорт, можливі подальші напрямки,
- допомога у придбанні квитків,
- допомога при тимчасовому поселенні,
- надання інформації про місце і термін оформлення документів.

Для нас важливий Ваш фізичний і психічний комфорт, тому чергування на вокзалі відбувається в 4-годинних блоках. Обов'язкове знання української та польської мови (англійська та російська – як додаткові).

Забезпечимо: ● харчуванням ● житлом ● можливістю психологічної підтримки

Як золоситися? Дзвоніть на номер +48 531 536 694, тут можете повідомити про своє бажання стати волонтером/волонтеркою. Потім приїжджайте у Перемишль!

Більше інформації отримаєте від наших волонтерів під час реєстрації у Народному домі при вул. Костюшка 5 у Перемишлі.

Чекаємо на Вас!

Підтримай Комплекс загальноосвітніх шкіл ім. Маркіяна Шашкевича у Перемишлі

Саме до нас у першу чергу потрапляють українські діти, які втекли від війни. Протягом двох останніх тижнів у нас з'явилося на 100% більше учнів. Просимо про підтримку і небайдужість!

ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH Nr 2 – 99890

KRS 0000207472

Дорогий Сестрі

Марії Боберській

з нагоди 95-річчя від дня народження
Бажаємо всього найкращого, кріпкого здоров'я,
щастя, Божих ласк, опіки Божої Матері
на благодії і многії літа.

Сестра Анна з родиною

**Ми закликаємо вас бойкотувати
ці магазини та компанії,
які продовжують працювати в Росії**

Auchan

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Slovo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa,
tel.: prenumerata i reklama – tel./fax 22 677-88-10,
redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46,
redakcja – 22 677-84-45.

E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogłoszenia@nasze-slowo.pl

Internet: www.nasze-slowo.pl

Kolegium Redakcyjne: Khrystyna Zanyk, Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuchenko, Anastazja Krawczuk, Daryna Popil.

Zespół redakcyjny: redaktor naczelny – Khrystyna Zanyk, zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, sekretarz – Tetiana Daniuchenko, redaktorzy – Igor Szczurba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Olga Rusina, redaktor techniczny – Olga Michaluk, prenumerata, reklama – Lesia Korostatewycz.

Współpracownicy: Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Bogdan Tchórz (Górowo Iławeckie), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Oksana Kulczewycz (Legnica), Jerzy Gawryluk (Bielsk Podlaski), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Oleksandra Iwaniuk (Warszawa), Zhanna Kuznietsova (Kijów), Ivanna Kyliushyk (Warszawa), Svitlana Melnyk (Kraków), Ivan Kysloshchuk (Lublin), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa,
tel.: 22 679-96-77 (sekretariat),

E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl

Internet: http://ukraincy.org.pl

Fotoskład: Redakcja „Nasze Slovo”

Druk: Drukarnia „Efekt”. Nakład 2300 egz.

Pismo dofinansowano ze środków dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat w PLN:

47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD:

IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD:

IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.

Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy.

Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Slovo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:

Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie

www.prenumerata.ruch.com.pl

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl

lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00

lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Statki wyrażają точку zoru autorów i nie mogą być uosobliwiane oficjalną pozycją Ministra wewnętrznych spraw ta administracji.

